

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ ΙΓ' - φύλ. 14 * ΑΘΗΝΑ, ΣΑΒΑΤΟ, 4 ΤΟΥ ΑΠΡΙΛΗ 1915 * ΑΡΙΘΜΟΣ 559

ΕΝΑΣ ΛΑΟΣ ΥΦΩΝΕΤΑΙ ΑΜΑ ΔΕΙΞΗ
ΠΩΣ ΔΕ ΦΟΒΑΤΑΙ ΤΗΝ ΑΛΗΘΕΙΑ
ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

G. BRANDES. Γυλ τόν Ίψεν και τή ζωή του (συνέχεια).
ΓΟΥΣΤΑΒΟΣ ΓΚΕ-ΓΕΡΣΤΑΜ. Το βιβλίο του μικρού αδερφού (συνέχεια).
ΡΙΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Ύμνοι.
ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Ξεφυλλίζοντας ένα βιβλίο στίχων.
ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ. «The Struggle for life».
Α. ΤΡΑΝΟΣ. Ἀνακεφαλαίωση κ' επίλογος.
ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ. —Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΓΕ.—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

ΞΕΦΥΛΛΙΖΟΝΤΑΣ ΕΝΑ ΒΙΒΛΙΟ

ΣΤΙΧΩΝ* ○ ○ ○ ○ ○ ○

Ἡ πρώτη ἐντύπωση: Τά μάτια τοῦ ποιητῆ τὰ γυριμένα πρὸς τὸν ἑξωτερικὸ κόσμον. Ἐκνοίγει μ' αὐτὰ καὶ ἀρπάζει λογῆς λογῆς λεπτομέρειες τῆς φυσικῆς ὀμορφίης τριγύρω μας· κ' ἔτσι συνθέτει φροντισμένα μικροκάτωτες πάντα εἰκόνες. Ἡ παρατήρησις ἢ λεπτομέρεια ἢ ἀκριβολογία. Κάτι ποῦ δὲν τὸ συνηθίζει τώρα ἢ ποιήσῃ μας, εἴτε ἀπὸ ἀνηξερῆ, εἴτε ἀπὸ κηταφρόνησι πρὸς τὰ καθέκαστα, γενικεύοντας πῶς πολὺ, **μουσικεύοντας** θάλαγα, τὰ πάντα, καθὼς καὶ μέσα τῆς, ἔτσι καὶ γύρω τῆς· δὲν καταδέχεται ἢ δὲν μπορεῖ νὰ σταματήσῃ στὰ καθαρὰ καὶ στὰ ζωγραφικά. Καὶ τοῦ πολὺ μποροῦνε καὶ τοῦ πολὺ τὸ καταδέχονται ἀρχαῖοι καὶ νέοι (Παράδειγμα ἀπὸ νεώτερου, ἀνάμεσα σὲ χίλια μύρια, φέρνω, τὴν ὥρα τούτη, τρεῖς πολὺ ἀνόμοιους ἀναμεταξύ τους, καὶ μὲ ὅλη τὴ διαφορὰ τῆς τέχνης τους πολὺ παρατηρητικὸς ποιητῆς: Λαμπρῖνο, Τέννουσιν, Βαλαωρίτη.) Ξεφυλλίζω τὸ βιβλίο καὶ σταματῶ σὲ στίχους τέτοιους:

Ἐκεῖ ποῦ τὰ κοτάδια ἐπέδρασαν
Τὰ δουλωμένα καὶ τὰ ταπεινά,
Κ' ἐχάραξεν στὴ γῆ τὰ χνάρια τους,
Τὸ ἐλεύθερο τὸ ἀγρίμι δὲν περνᾷ.

(*) Γεωργίου Δροσίνου: «Φωτὰ Σκοτάδια 1913--1914 Ἀθῆναι. Ἐκδότης I. Ν. Σιδέρης.

Περνᾷ σὲ μονοπάτια ἀπάτητα
Κ' ἐκεῖ ποῦ χτίζει ἢ πέδωκα φωλιά,
Κ' ἐκεῖ ποῦ ἢ ἀνθισμένη κίταρη
Χτενίζει ἀνάερα τὰ λυτὰ μαλλιά.

Σταματῶ σὲ στίχους τέτοιους:

Πλέκουν οἱ κάμπιες τὰραχνόδιχτα
Στῶν πύκτων τὰ χλορὰ ἀκροκλώνια
Σὰν ἀνθη μυγδαλιάς ἀνάλαφρα
Καὶ μεταξόπλεχτα σὰ χιόνια.

Λευκὰ μαντίλια σειῶνται ἀνίερα
Στὸ χειμωνιάτικο ἀερογιάλι
Κι ἀπὸ μακρὰ κρᾶζουν τὴν ἀνοιξί:
Γλήγορα νὰ γυρίσῃ αἶλι.

Τοῦ εἶδους αὐτοῦ στίχους ἀπαντοῦμε συχνὰ πικρὰ· ξεχωριστὰ στὶς σελίδες 9, 42, 48, 49, 50, 148, 167, 203, 204, 206 τοῦ βιβλίου. Ἄλλοτε εἶναι τὰ γερὰ πετροχειλίδονα ποῦ χτίζουν τὴ φωλιά τους σ' ἓνα νησί, θαρρώντας τὸ χάλασμα. Ἐδῶ τῆς μυγδαλιάς τὸ σκέλεθρο, ἐκεῖ οἱ πρωτόγεννες πεταλοῦδες. Πέρα τὰρρωστικὰ φύλλα ποῦ ξεφτερουγίζου ἀπ' τὴ λευκὰ σὰν πεταλοῦδες κρινόθυρες. Παραπέρα τὸ περιστέρι «ποῦ κωμαρώνεται—καὶ λάμπει στὸ λαμπρὸ στὰ στήθη του—Καὶ στὰ φτερὰ τῆς κεφαλῆς του—Ἡλιοπικρὸ ἓνα ἀντιφέγγισμα—Τοῦ σμαρναχιδίου καὶ τοῦ ἀμεθύστου.» Ἄλλοτε πάλι δὲν τὰ ξεχωρίζου τὰ μάτια. «Τὰ περιστέρια τὰ κατάλευκα καὶ τῶν μαρμάρων τὰ κομμάτια σιμὰ στοῦ ἀρχαίου ναοῦ τὸ ἀέτωμα.» Καὶ καθεξῆς. Ἀκόμα καὶ ἀπὸ τὰ μικρότητα ὕψη στίχους, τοῦς ἔφερε μὴ προσεχτικὴ παρατήρησις. Τὸ καταπληχτικὴ λαμπροχρωμίας ἄστρο τοῦ Βέγα στὸν ἀστερισμὸ τῆς Λύρας δὲν τὸ ὀνειρεύτηκε ὁ ποιητῆς, μὴδὲ τὸ μισοξάνοιξε μὲ γομνὰ μάτια· τὸ ξέψαρε σκυμμένος προσεχτικὰ μέσα στὸ «ἀστρογυάλι» (δ. 203) «τὸ μενεξεδένιο φῶς του.» Καὶ τὸ πῶς λιγλόγο καὶ τὸ πῶς γλυκοάλαφρο κομμάτι ἀπὸ τὰ ζωγραφικὰ τραγούδια τοῦτοι:

Τοῦ Γενάρη ἡλιοβασιλεμα
Γαλανό, καθάριο λάμπει,
Στολισμένο μὲ τὰ χρώματα
Μιάς μαγιάτικης αὐγῆς.

Πρώτη Ἄνοιξι γιορτάζουνε
Σ' ἄλλους κόσμους ἄλλοι κάμπιοι:
Τ' οὐρανοῦ τὰ ρόδ' ἀνθίσανε
Ποῖν ἀνθίσουνε τῆς γῆς.

Ζωγραφικά. Μὰ γι' αὐτὸ τὰ τραγούδια τοῦτοι πρέπει νὰ τὰ θεωρήσουμε γεννήματα τῆς λεγόμενης περι-

γραφικής τέχνης, τῆς τέχνης πού σημειώνει κάποιο ξεπεσμό στὴν ποίηση καὶ κάποια σύγκριση μὲ τὴ ζωγραφική, ὅσο κι ἂν μᾶς φωνάζει ὁ Ὀράτιος πὼς καὶ ἡ ποίηση ζωγραφικά εἶναι; Κάθε ἄλλο. Καὶ γιὰ τὸν ποιητὴ μας ἡ περιγραφή δὲν εἶναι σκοπός. Μέσο εἶναι καὶ πρόφαση καὶ σύμβολο γιὰ νὰ μᾶς υποδηλώσει τὴ διάθεσή του ἢ γιὰ νὰ μᾶς μεταδώσει τὴ συγκίνησή του παραστατικά :

Στὸν αὐγουστιάτικο οὐρανὸ διαβαίνουν τὰ μεσάνυχτα,
Σὰν ἀπὸ κάποια ἀλυτὴ κατὰρα ἀποδιωγμένα,
Τὰ διαβατήρια πουλιὰ μὲ τὰ φτερά τὰ ὀρθάνοιχτα,
Ποῦ φεύγουν ἀπ' τὴν ξενιτεὰ καὶ πάλι πᾶν στὰ ξένα.

Μέσ' στὸ σκοτάδι ἀδώρητα, χωρὶς ν' ἀναταράζονται,
Σύννεφο ἀλαφροῦσκιοτο, περνοῦνε ταιρία ταιρία,
Κι' ἀκούοντάς τι μὲ φωνὲς πονεϊκὲς νὰ κολάζονται
Θαυροεῖς ἀγάπης στεναγμοὶ πὼς ἔρχονται ἀπ' τ' ἀ-
[στέρια.

Πῶς ὁ τελευταῖος στίχος ἀστραφτερὰ φωτίζει καὶ μεταμορφώνει τὸ ποίημα ἀπὸ μιὰν ἀναπαράσταση εἰκονοπλαστικὴ σ' ἓνα κλασικισμὸ ἀπὸ αἰσθημα! Ἄλλοῦ πάλι, σταματώντας σὲ τραγοῦδι ἀπὸ τὰ ὀρειότερα τοῦ βιβλίου, διαδίδουμε :

Ἄπ' τὸ δάσος βαθιὰ φλόγες χίθιχαν
Κι ὅλα φεύγουν, γοργὰ, δειλιασμένα,
Φιερωτά, σερπεντὰ στὸ συναράγαμα
Μιᾶς ἀκράτητης κι ἀγῆδας ὀρμῆς.

Εἶναι τὸ πρῶτο τετράστιχο. Μὰ στὸ δεύτερο πού ἀμέσως ἀκολουθεῖ καὶ συμπληρώνει τὸ ποίημα, τί ἄλλασμα καὶ τί ταξίδεμα σὰν κάπου ἄλλοῦ, καὶ μὲ ὄλο τῆς στροφῆς τὸ συγκράτημα στὸ ἴδιο περπάτημα, στὸ ρυθμὸ τὸν ἴδιο! Ἀπὸ τὸ δάχτυλο πού μᾶς δείχνει κάτι, τὸ μάτι πού στυλώνεται σὲ κάτι σὰν ἀόρατο ἀπὸ μᾶς. Τὸ κοίταμα γίνεται ὄραμα. Καὶ τὰ πράγματα, πρόσωπα. Μᾶς συγκινεῖ ὄχι πᾶς κάτι πού ἀνετὰ ἐκφράζεται, μὰ τὸ ἴδιο τὸ ἀνέκφραστο πού τὰ πράγματα κρύβουν.

Καὶ τὰ δέντρα εἶπαν : «Μόνα στὸν ὄλεθρο
Θ' ἀπομείνωμε ἐμεῖς σκλαβωμένα ;»
Κ' οἱ φωλιές τῶν πουλιῶν ἀποκρίθησαν :
«Ὁχι μόνον μαζί σας κ' ἐμεῖς !»

Ὁ ποιητὴς τοῦ βιβλίου αὐτοῦ στέκει σὰν ἀδάκρυτος' κι ὅπου κλαίει, κλαίει ἀπὸ μέσα του. Τὴν καρδιά του δὲν τὴν ἀφίνει νὰ χυθῆ ἀνεμπόδιστη. Γιὰ τοῦτο πῶς τυπώνεται βαθιὰ ἡ συγκίνησή του ἐκεῖ ὅπου τὴν ἀφίνει νὰ ξεπροβάλλῃ ἀπλὰ καὶ κατανοητικὰ σ' ἓνα ἁρμονικώτατο συνταίριασμα οὐσίας καὶ μορφῆς ! Παράδειγμα τὸ τραγοῦδι τοῦτο' κλασικὸ κανεὶς θὰ μπορούσε νὰ τὸ πῆ, σύμφωνα μὲ τὸν ὀρισμὸ πού κάποιος ἔδωκε τοῦ κλασικοῦ: ἔργου πού φέρνει μὲ μικρὰ μέσα μεγάλα ἀποτελέσματα :

Παιδί, μὲ παραμύθια μ' ἐναννοῦρίζεις,
Μητέρα μου καλή, στὰ γόνατά σου,
Κι ὅταν τὸ παραμῦθι ἐτέλειωσε,
Μ' ἐπλάγιαζες νὰ κοιμηθῶ κοντά σου.

Ἐκεῖ πού τώρα ἐσὺ κοιμᾶσαι ἀξύπνητη,
Τὰ γόνατά μου σέρνω ἀποσταμένα,
Νὰ κοιμηθῶ κοντά σου : — Ἐτέλειωσε
Τὸ παραμῦθι τῆς ζωῆς γιὰ μένα.

Ἡ δεύτερη ἐντύπωση: Στὸ βιβλίον τοῦτο πλουσιμένο πλούσια μὲ τὴν ἀγάπη τῆς φυσικῆς ὁμορφιάς, τῆς ἐξοχικῆς ζωῆς, ξεμυτίζουν ἀγάλια ἀγάλια ὄλες οἱ ἀγάπες, καὶ γγίζονται ὄλες οἱ χορδὲς τῆς ποιητικῆς λύρας, σὲ σύμμετρα κυκλικὰ ἀνεβάσματα. Ἀρχίζει μὲ τὴ λέξη πού μᾶς υποβάλλει τὴ θάλασσα (ὁ θαλασσοθεμέλιωτα) καὶ τελειώνει μὲ τὸ στίχο «Κι ἄστρα κ' ἐμεῖς μὲ τ' ἄστρα». Σ. 3—14: Τὰ ὄλικά του, θαλασσινὰ. Τὰ μαργαριτάρια, οἱ γλάροι, ἡ φαρόδαρκα, τὰ καράβια, κτλ. Σ. 17—30: Τὰ ὄλικά του στεριανά: Ἡ ἀνοιξη, ὁ κάμπος, τὰ δέντρα, τὰ βουνὰ κτλ. Σ. 32—42: Συνέχεια, μὲ τὰ ἴδια ὄλικά. Σ. 45—53: Χρησιμοποίηση τῶν ἴδιων ἀποθεματικῶν κεφάλαιων, ἴσως μὲ κάποιο τρυφερότερο τόνο πού ἀρχίζει νὰ γίνεται φανταχτερότερος. Σ. 47—68: Ἐνας ἐσωτερικὸς κόσμος παίρνει καὶ καθαρότερα ξεσκεπάζεται. Γύρισμα τοῦ ματιοῦ στὰ μέσα. Ἡ ψυχὴ.—Σ. 71—82: Συνεχίζεται ἡ ἴδια ψυχικὴ διάθεση πρὸς τρεμουλιαστά, μὰ προσπαθώντας τώρα νὰ τονωθῆ μὲ τὰ γυμναστικὰ μέσα κάποιου περήφανα δειγμένου στωικισμοῦ: (Κοίτα τὸ ποίημα: «Ὁχι! οὔτε φεύγω, οὔτε συχώρεση ζητῶ ..») —Σ. 95—99: Κάτι σὰ νὰ ὑψώνεται, ὄλο νὰ ὑψώνεται. Ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας! («Ψυχὴ μου, ἐπέταξες ψηλὰ κι ὄλο ψηλὰ ἀνεβαίνεις!»).—Σ. 113—119: Ὁ κόσμος τῶν ἰδεῶν, παράλληλα. Κάποιοι ἥρωες, Μπετόδεν, Σέλλεῦ, Νίτσε, Δανούντιος. Τὸ ἐπίγραμμα μεστώνεται. Κάτι ἀρχίζει νὰ προβάλλῃ σὰν ὕμνος.—Σ. 123—131: Γύρισμα στὸν ἐσωτερισμό, μὰ σὰ δυναμωμένο ἀπὸ τὴν πρωτῆτερη μὲ τοὺς μεγάλους κοινωνία. Καὶ βρίσκουμε στὴν κύκλο τοῦτο ἓνα μαργαριτάρι ἀπὸ τὰ πρωτοτυπώτερα καὶ τὰ ξεχωριστά, στὴν ἐντέλειαν, τοῦτο:

Προσκυνητρά ἐγὼ καὶ λάτρισα
Στῆς Ἀγάπης τὸ ἅγια πτήρι
Ἐξέγειλο γιὰ σένα ἐγέμισα
Τῆς καρδιάς μου τὸ ποτήρι.

Μέσ' στὰ χέρια μου κρατώντας τὸ
Τὸ ποτήρι τὸ γεμάτο
Σ' τῶφερνα, ὦ καλέ μου, κ' ἔτρεμα
Μὴ χυθῆ μιὰ στάλα κάτω.

Μά, πρὶν φτάσω, ἡ Μοῦσα μουδίζει
Τὴν ὄραία μου πίστι ψεύτρα,

Κι ἀπ' τὸν ἴδιο δρόμο ἐγύρισα
Ταπεινά, σκυφτά, σὰν κλέφτρα.

Καὶ τοῦ ποτηριοῦ τὸ ἀγίασμα,
Τώρα ἀνώφελο γιὰ μένα,
Τῶχυσά στα λησιμοβότανα,
Ποῦ εἶδα γύρω μου ἀνθισμένα.

Ἐδῶ ἡ μεταφορική εὐρεση, ἡ ζωγραφική παράστασις, παίρνουν ἕλη τους τὴ δύναμη, ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ὡς τὸ τέλος· ὁ ποιητὴς ἀπὸ πλαστικὸς γίνεται μυθοπλαστής, μὲ κάποιο μουσικὸ μυστήριον στὸ βάθος δραματικὰ φερμένο στὰ μάτια μας. Σ. 135—142: Βλέπουμε πῶς οἱ μεγάλες ἐπικές στιγμὲς ποὺ πρόσφατα ζήσαμε δὲν ἀφίουν ἀσυγκίνητο τὸν ποιητὴ, μολτατατα κάθε ἄλλο παρὰ πολεμόχαρο καὶ τυρ κικὸ ποιητὴ. — Σ. 143—163: Ὁ,τι ἀπὸ κικρὸ κκὶ μᾶς γοητεύει καὶ μᾶς ὑπνωτίζει, ὁ ἀπ' ἔλους τοῦ κόσμου τοὺς Μουσὸθρεφτους τρυγημένους καὶ πάντ' ἀτρύγητος ἑλληνικὸς κηπος· τὰ ἄρχαία, πρόσωπα καὶ λέξανα. — Σ. 167—175: Γύρισμα στὰ ταπεινότερα καὶ στὰ βαθύτερα τῆς ζωῆς μας. Ἐνας περίπατος κάτου ἀπὸ τοὺς ἰσκιους τῶν κυπαρισσιῶν, ἀνάμεσα στὰ μνήματα. — Σ. 179—195. Ἐδῶ μᾶς τριγυρίζουν πιὸ λίγο τὰ φωτερὰ, καὶ πιὸ πιλὸ τὰ σκοτάδια. Τὸ μυστήριον. Ἡ φυσική, σὰ μεταφυσική. Εἶπε: τὸ λειτ-μοτίβο του. Ὁ ποιητὴς ἡ ὁ Κύριος ποὺ μέσα στὰ βᾶθη του βασιλεύει, λαλεῖ ἐν παρὰβολαίς. Ὁ στίχος παραμερίζει τὴν κανονικὴ παράδοσι, καὶ γίνεται κικ αὐτὸς πολύτροπος. — Σ. 199—208:

Βαθεῖα τὴ νύχτα, τὰ μεσάνυχτα,
Μὲ τ' ἀνοιχτὰ φτερά τοῦ ὄνειρου,

ἀγωνίζεται νὰ συλλαβίσῃ «τὸ ἀστέρινον ἀλφάβητο», κατὰ τὴ φράση ἐνὸς λησιμονημένου ποιητῆ, τοῦ Μαυρογιάννη.

Ἐστερα: Ἐκεῖνος ποὺ διαδάζοντας ἴσα μ' ἐδῶ τὴν κριτικὴ μου τούτη δοκιμὴ ἡ ποὺ ἀπρόσεχτα ξεφυλλίζοντας τὸ βιβλίον, θὰ νόμιζε πῶς ὁ ποιητὴς μὲ τὰ «Φωτερὰ Σκοτάδια» βᾶλθηκε νὰ γράψῃ καὶ νὰ ἐκφράσῃ σὲ σειρές, καθὼς λέμε, τραγούδια τῆς θάλασσας, τῆς στεριᾶς, τοῦ κάμπου, τοῦ βουνοῦ, τοῦ ἔρωτα, τοῦ Χάρου, τῶν ἀρχαίων, τῶν ἄστρων, τῆς ψυχῆς, τῆς πατρίδας, τοῦ φυσικοῦ, τοῦ ὑπερφυσικοῦ, ἔλα σχεδισμένα κυκλικὰ, τὸ ἕνα ὕστερ' ἀπὸ τὸ ἄλλο, — ἐκεῖνος θὰ γελᾶτῃ. Φανερό, ὑποθέτω πῶς ὁ ποιητὴς τὰ τραγούδια του τὰ σκάλισε κατὰ καιροῦς καὶ μὲ τὴν εὐκαιρία καὶ ὅπως ὅπως, ἀνάκατα, σκόρπια, ἀπρονόητα, τῶρ' ἀπὸ τὸ αἰσθημα τῆς τελευταίας στιγμῆς, τῶρ' ἀπὸ τὴν ἀνάμνησι τοῦ πρωτινοῦ καιροῦ, ἀπὸ μὴ προσήλωσι, ἀπὸ μὴ μελέτη, ἀπὸ μὴ συγκίνησι, ἔλα, ἀπὸ τὰ περιστατικὰ λογίς. Κκὶ ὕστερα, ἀποφασισμένος νὰ τὰ περιμυζέψῃ μέσα στὸ βιβλίον, τὰ συγύρισε, τὰ ὠργάνωσε τρόπον τινά, σὰν ποιητὴς ποὺ γνοιάζεται τὸ σῦμμετρο καὶ ποὺ θέλει τὴν παράστασι μὲ τάξη. Μὰ καλὰ

καλὰ καὶ οὐσιαστικὰ δὲν εἶναι ποιητὴς οὔτε τοῦ φυσικοῦ κόσμου οὔτε τοῦ ὄνειρου, οὔτε σκαρώνει κύκλους. Κικ αὐτὸ εἶν' ἡ τρίτη ἐντύπωσι.

(Ἡ συνέχεις στὸ ἄλλο φύλλον)

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Τὰ «Φωτερὰ Σκοτάδια» πωλοῦνται δρ. 4 στὸ Βιβλιοπωλεῖο Γ. Βασιλείου (Σταδίου 42).

“ΥΜΝΟΙ,”

✱ ✱ ΓΕΡΝΟΥΝ ΟΙ ΜΕΡΕΣ ✱ ✱

Πόθος κανεῖς δὲν ἄγγιξε τὴν ὑπαρξὴ μου ἐμὲ,
τὰ πάντα εἶναι σβησιμένα,
καὶ μητ' ἐσὺ ὦ ἐρωτικὲ βαθύτατε καημὲ
μοῦ λύγισες τὰ φρένα.

Δειλὴ μοῦ ἀνάτειλε ἡ ζωὴ, ρόδου γλωμοῦ
[εὔωδιὰ
σὲ στήθη ἀνασημένα,
κικ ὄσα ὄνειρά τρικύμισαν τὴ λεύτερη καρδιά
μοῦ φύγαν τρυγημένα.

Γέρνουν οἱ μέρες· μιὰ στροφὴ θλιμένου τρα-
[γουδιοῦ,
γλυκὸς ρυθμὸς γιὰ μένα,
μὰ κάποια ὀρμὴ, σὰν ξέσπασμα χαρᾶς μι-
[κροῦ παιδιοῦ,
μοῦ γνέφει ἀπελπισμένα.

Ἦ τῆς ψυχῆς μου ἀνήλιαγε, πυκνέ, μαῦρε
[δρυσὲ
κυκλώνεις με ὀλοένα,
καὶ σπαρταρᾶς τὴν ἄπληρη τὴν ὑπαρξὴ μου ἐμὲ
στὴ λυρικὴ μου πένα.

✱ ✱ ✱ ΘΑΛΑΣΣΑ ✱ ✱ ✱

Θάλασσα, πῶς λαχτάρησα στὴν ἄκρη σου νάρθη
μιὰ ζοφερὴ βροδιά,
νὰ φέρω ἐμπρὸς στὸ κῆμα σου τὸ μανια-
[σμένο, ὀρθό,
τὴ λυγισμένη μου καρδιά.

Νὰ πῶ τοὺς στίχους ποὺ ἔσπειρε κικ ἀνάδωσε
[λιτοῦς
σὰν ὄρα ἀγάπης ἑαρινῆς,
μὲ τὸν ἀνθρώπινο καημὸ ὀρεμένους, ἀπ' αὐτοῦς
ποὺ δὲ συμπύνεσε κανεῖς.

Και νὰ τοὺς πάρῃ ἢ τρικυμιά, ὁ ἄνεμος, ἢ βοή,
καὶ νὰ τοὺς σύρῃ νὰ χαθοῦν,
νᾶναι γιὰ μὲ παρηγοριά, στὴν ἄλλη μου ζωή,
πὼς δὲ θᾶ μισηθοῦν.

✱ ✱ ✱ ΓΙΑ ΜΙΑ ΒΙΛΛΑ ✱ ✱ ✱

Σπίτι, γαλήνιο μου, ἡμερο, τῆς μοναξιάς κελί,
παράμερα ριμένο,
τῆ φαντασία μου τράβηξες καὶ τὴν ψυχή, θολή,
καὶ τὸν καημὸ μου τὸ θλιμένο.

Ν' ἀποξεχάσω λόγιασα τὸν κόσμον τὸν πικρὸ,
τῆ μισερῆ γλαυοῦ του,
ποὺ μὲ ταπεινώσε βαθιά, καὶ μ' ἔδειξε μικρὸ
στὸ κύλισμα καὶ στὴν ὀρμὴ του.

Μὰ ἐδῶ τὰ κυπριόσια σου ψηλά, πυκνά, λαός,
τῆ νύχτα καὶ τῆ μέρα,
τὴν τρικυμιά ὅλης τῆς ζωῆς μου φέρνουν
[πάλι ἐμπρός
καθὼς θρηνοῦν μὲ τὸν ἀέρα.

✱ ✱ ✱ ΕΠΙΓΡΑΜΜΑ ✱ ✱ ✱

Τὸ καλοκαίρι μ' ἔλουσε στὸ δροσερὸ τῆς νάμα
τοῦ γέλιου σου ἢ χαρά.
Δεδῆκαν τὸ χινόπωρο μὲ τὸν καημὸ μου ἀν-
[τάμα
τὰ μάτια σου ἱλαρά.

Τὸν κροῦ χειμῶνα ἀστείρευτη μὲ θέριμανε ἢ
[λαλιά σου,
— μὰ ἐσὺ δὲ μ' ἀγαπᾶς—
Τὴν ἀνοιξη μαράθηκαν τὰ φύλλα τῆς καρ-
[διάς σου
καὶ ἀνθὸς τοῦ ὄνειρου, πᾶς . . .

ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ

— Ἐνα Κρητικὸ πούλο, ὁ Γιάννης ὁ Κοκκινάκης, μᾶς ἔ-
στειλε ἕνα λυρικό ἄρθρο, μὲ τὸν τίτλο «Δὲ θάργῃ», ἀ-
φιερωμένον στὸ Βενιζέλο. Ἰὸ ἄρθρο αὐτό, ποῦχει πολλὰ ὀ-
μορφα μέρη, δὲν ἔχουμε τόπο νὰν τὸ τυπώσουμε ἀλλάγερο.
Τυπώνουμε ὁμως τὸ τέλος τοῦ ἐδῶ, ποῦναι ἀληθινὰ ὠραίο :
«...Μὲ τὴν πιδ μεγάλη πεποίθησι μποροῦμε νὰ ποῦμε τὰ
κατάλληλα στὴν περιστασι λόγια τοῦ Σολωμοῦ, παραλλά-
ζοντάς τα κάπως :

Μ' ἀγκάθια μᾶς ἐμίσησε,
Νᾶβρει ἀνθια σὰ γυρίσει . .

καὶ στρέφοντας στὸ λαό, νὰ βροντοφωνήσουμε συνεχίζον-
τάς τα :

Ἐτοιμάσέ τα κ' ἔφτασε
Δὲν ἔμπορεῖ νὰ γῆσει.»

GEORG BRANDES

ΓΙΑ ΤΟΝ ΊΦΕΝ ΚΑΙ ΤΗ ΖΩΗ ΤΟΥ

(HENRIK IBSEN INTIME)

Μετάφρ. Α. ΚΟΥΚΟΥΛΑ

12.—

Ὁ Μπράντ κηρύχνει πὼς ἡ Ἐκκλησιά δὲν ἔχει
οὔτε τοίχους, οὔτε ὄριον καὶ πὼς μόνο ὁ οὐρανὸς ὁ-
λος θάφτανε νὰ τῆ σκεπάσει. Τὸ ἴδιον λέει κι' ὁ Ρενάν.
Αὐτὸς μάλιστα καταλήγοντας μᾶς δίνει: τούτῃ τὴν εἰ-
κόνα, πὼς ἡ παλιὰ ἐκκλησιά πρέπει ν' ἀντικατασταθῇ
ἀπὸ μιὰν ἐκκλησιά νέαν καὶ πιδ μεγάλη. (*) Τὸ πὼς
ἕνα δόγμα θρησκευτικὸ πρέπει νὰ κάνει θέσι σ' ἕνα
ἄλλο, τὸ πὼς ἕνα γένος θεῶν σ' ἕνα ἄλλο πάλι γένος,
ἢ ἀληθινὴ δημιουργία ἐνὸς κόσμου ποὺ νὰ ξεπερνᾷ
ἄπειρα τὶς πενιχρὲς εἰκόνας δίχως τὶς ὁποῖες εἴμαστε
ἀνίκανοι νὰ παρουσιάσουμε τὸ πλάσιμον τοῦ παντός—νὰ,
μιὰ ἀλήθεια ποὺ φωνάζει ὁ Ἴφεν μέσα στὸν **Ἄντο-**
κράτορα καὶ τὸ Γαλιλαῖο, τόσο καλὰ καθὼς καὶ
μέσα στὸ **Μπράντ**, κι' ἔτσι καθὼς κι' ὁ Ρενάν φωνά-
ζει. Ὁ Ρενάν πρόμοια μὲ τὸν Ἴφεν, ξέρει τὸ τρίτο
βασιλεῖον, κείνο δηλαδὴ ποὺ θὰ δεῖ συχωνεμένο τὸ χρι-
στιανισμὸ μὲ τὸν πανθεισμὸ μαζί.

Στὸ πλάι τοῦ Ρενάν καὶ τοῦ Τολστόι, ποῦναι τῆς
ἴδιας ἴσα ἴσα ἡλικίας, καὶ τοῦ Ρενάν ποῦναι λίγο πιδ
παλιός, ὑπάρχει κ' ἕνας ἄλλος μεγάλος συγγραφεὴς,
ποῦ πιδ νέος, ἐποῦτος, ποὺ πρέπει νὰ τὸν συγκρίνουμε
μὲ τὸ μεγάλο νορβηγὸ δραματοουργό. Ἡ σύγκρισις τούτῃ
ἐπιβάλλεται. Κ' ἐπιβάλλεται καὶ γιατί ὁ Ἴφεν δὲν
εἶχε διαβάσει ποτέ τὰ ἔργα τοῦ συγγραφέα ποὺ πρό-
κειται ν' ἀναφέρουμε καὶ γιατί ὁ συγγραφεὴς αὐτός,
ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Ἴφεν, μονάχα τὰ **Στηρίγματα τῆς**
Κοινωνίας γνώριζε, ἕνα ἔργο ἀδύνατον τὸ περσό-
τερο.

Ὁ συγγραφεὴς αὐτὸς εἶναι ὁ Νίτσε.

Καὶ εἰ ἐνὸς, κι' ὁ Ἴφεν κι' ὁ Νίτσε, εἶτανε φυγῆς
πολεμικῆς. Ζούσανε ὁμως πολὺ μακριὰ ἀπὸ τὴν πολι-
τικὴν ζωή.

Μιὰ ἀπὸ τὶς πρώτες ὁμοιότητες ποῦχουν ἀνάμεσά
τους εἶναι καὶ τούτῃ. Δὲ θέλανε νὰ τοὺς θεωροῦνε ἀ-
πόγονους ἀνθρώπων ταπεινῶν. Σ' ἕνα γράμμα ποὺ
μοῦστειλε μιὰ φορὰ ὁ Ἴφεν, ἐκθιαστικὰ μοῦγραφε,
πὼς τόσο ἀπὸ τὸ μέρος τῆς μητέρας του, ὅσο κι' ἀπὸ

(*) Νὰ, ὅπως εἶναι τὰ λόγια τοῦ μεγάλου φιλοσόφου :
«Τὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα ἀναποδογύρισε γοτθικά χεῖρια, χι-
σιμένα δὲν ξέρει κανέναν πῶς, ποὺ μποροῦσαν μολαταῦτα νὰ
στεγάσουν τὴν ἀνθρωπότητα. Ἐπειτα προσπάθησε νὰ ξανα-
χτίσει τὸ χεῖρι πάνω σὲ καλύτερες ἀναλογίαι, μὰ χωρὶς
νὰ τὸ πετύχει...Τὶ νὰ γίνῃ ; Νὰ ζητήσουμε τὸ τέλει πιδ
πέρα, νὰ σπρώξουμε τὴν Ἐπιστήμη ἴσαμε τὰ τελευταῖα
τῆς ὁρι.»

Σ. τοῦ Μ.

του πατέρα του, οι γονιόι του ἀνήκανε σὲ φαμίλιες τοῦ Skien ἀπὸ τὴς πιδ ἔχτιμημένες τῆς ἐποχῆς. Μοῦγραφε ἀκόμα πὼς οἱ φαμίλιες αὐτὲς συγγενεῦανε μὲ τὴν ἀρχαίαν ἀστική τάξη τοῦ τόπου καὶ τοῦ νομοῦ. Τὸ Skien ἐννοεῖται πὼς δὲν εἶναι καμμιά μητρόπολη καὶ οἱ παλιές του ἀστικὲς οἰκογένειες δὲν εἶτανε φυσικὰ γνωστὲς μακρότερα ἀπὸ τὰ σύνορα τῆς πόλης. Ὁ Ίφεν ὅμως ἤθελε ν' ἀποδείξει μὲ τοῦτο πὼς ἡ χολή του ἐναντία τῶν ὑψηλῶν τάξεων τῆς Νορδηγίας, δὲν ἔπρεπε νάνακατεῦεται μὲ τὴν ἀγανάχτηση καὶ τὴ ζήλεια τοῦ ἀποξενωμένου.

Ὁ Νίτσε πάλι ἀγαποῦσε νὰ πιστεύουν οἱ γύρω του, μὰ φορὰ πού δὲν εἶχε καὶ δέντρο γενεαλογικόν, πὼς ἡ καταγωγή του βαστοῦσε ἀπὸ μιάν εὐγενικιά πολονέζικη φαμίλια. Κανένας δὲ θὰ μπορούσε νὰ τὸ πάρει γιὰ ἰδέα μεγαλομανίας, τόσο περισσότερο μάλιστα ἀφοῦ τὸ διεκδικούμενο αὐτὸ ὄνομα ἀρχοντιάς, Niezky, κι' ἀπὸ τὴν ὀρθογραφία του τὴν ἴδια πρόδινε πὼς δὲν εἶναι πολονέζικο. Κι' ὅμως δὲν πρόκειται μοναδικὰ γιὰ μιάν ἐπινόηση ἀρρώστου. Ἡ πραγματικὴ ὀρθογραφία τοῦ ὀνόματος εἶναι Nicki. Καὶ πραγματικὰ κάποιος νέος πολονέζος, θαμαστής τοῦ Νίτσε, ὁ Βερνάρδος Σάρλιτ, πέτυχε νάποδείξει μ' ἕναν τρόπο ἀναμφισβήτητος τὴν καταγωγή τοῦ μεγάλου γερμανοῦ σκεπτικιστῆ ἀπὸ τὴν οἰκογένεια Nicki. Καὶ τὸ πέτυχε γιατί τὰ οὐκὸσημα τῆς πολονέζικης αὐτῆς φαμίλιας ξαναβρεθῆκαν πάνω σ' ἕνα δαχτυλίδι, πού ἀπὸ αἰῶνες τώρα, ἀποτελοῦσε μέρος τῆς περιουσίας τῶν Νίτσε. Καὶ δὲν ἔχει βέβαια καὶ ἀπὸ τὸ Σάρλιτ, σὺν ἀγαπᾶ νὰ βρισκῆ στὴν ἠθική τοῦ ὑπεράνθρωπου τοῦ Νίτσε καὶ σ' ἄλο τὸν τρόπο πύχει ν' ἀριστοκρατοποιεῖ τὴ σύλληψη τοῦ κόσμου, μιάν ἔκφραση τοῦ πνεύματος τῶν Szlachcie, παραδομένων ἀπὸ τοὺς πολονέζους προγόνους.

Ὁ Ίφεν κι' ὁ Νίτσε, καθὼς κι' ὁ Ρενάν, μὰ ξεχωριστὰ ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλο, εἶχανε συζητήσει τὴν ἰδέα ν' ἀνοψώσουν ἀνθρώπους ἀνώτερους. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀγαπημένη ἰδέα τοῦ Ρόσμερ. Γίνεται καὶ τοῦ δόχτορα Στόικμαν ἡ ἀγαπημένη ἰδέα. Παρόμοια, νὰ τὸ λέμε, κι' ὁ Νίτσε μιλά γιὰ τὸν ἀνώτερο ἄνθρωπο πού τονε θέλει γιὰ προσωρινὸ σκοπὸ τοῦ γένους, ἐνῶ στὸ μεταξὺ ὁ Ζκρατούστρας ἀγγέλνει τὸν ὑπεράνθρωπο. Καὶ τοῦ ἑνὸς καὶ τοῦ ἄλλου ὁ ριζοσπαστισμὸς εἶναι κατὰθετα ἀριστοκρατικὸς. Ἀπὸ καιρὸ σὲ καιρὸ συναντιῶνται στὴ δύναμη, τῆς ψυχολογικῆς ἀνάλυσης. Ὁ Νίτσε ἀγαπᾶ τὴ ζωὴ καὶ τὸ βαθύ της ἄρωμα μὲ τέτοια δύναμη, πού καὶ τὴ ἀλήθεια ἡ ἴδια πού φαίνεται ὀχως ἀξία, τὰ δὲν πρόκειται νὰ συντελέσει στὴ διατήρησή της καὶ στὴν ἐντατικότητά της. Τὸ φέμα δὲν τοῦ φαίνεται δύναμη καταστρεφτικὴ καὶ ὀλέθρια, παρὰ μονάχα σὺν πρόκειται νὰ λιγοστεψῆ τὴ ζωὴ. Δὲν καταφρονεῖ καθόλου τὸ φέμα, σὺν μπερὶ νὰ ξυπνήσει τὴ ζωτικὴ δύναμη.

(Στ' ἄλλο φύλλο τελιώνει)

“THE STRUGGLE FOR LIFE,,

«Γιὰ ν' ἀνοίχτῆ ἕνας λάκκος, πόσα κρίνα γύρω ξεριζωτὰ καὶ πατημένα!»

Κ. ΠΑΛΑΜΑΣ

Σὰ χαμόγελο, ἡ ζωὴ μας κυλοῦσε. Τώρα πάει πιά! Τὸ στάχυ μέστωσε. Ὁ θεριστῆς μὲ δρεπάνι στ' ἀτσαλένια τὰ χέρια, προσμένει..

Χόπ! Στ' ἄλογα πηδῆχτε. Ἐνα κορμί, σὺν Κένταυροι γενῆτε... Ἦ ἀφηνιασμένο τάτι — ἡ μοῖρα καλὴ γιὰ κακὴ, δὲν τὸ ξέρω! — θὰ ξεχυνθεῖ. Ὅσο κι' ἂν τὰ γκέμια κρατᾶς, δὲν τὸ βαστάς. Τὸ μοιρόγραφο τέτιο...

Ὅσο ἡ ψυχὴ μας κι' ἂν πετάει στὰ μεγάλα ὄσο κι' ἂν ποθοῦμε, σ' ἀπάτητες κορφὲς ν' ἀνεβούμε βουνῶν... Τίποτα. Τὰ πόδια λιγάνε.

Κάπου ὀρθρίζει. Μιὰ ἄλλη σημάια κυματίζει. Ἄς πετάξει ἐκεῖ ἡ ψυχὴ, τὸ κορμί μας... Μᾶς προσμένουνε κι' ἄλλοι καὶ πέρα. Μπουλούκια, φουσσᾶτο...

Τὰ μάτια ὀλωνῶν εἶναι κόκκινα. Τὰ χεῖλια σπαρταροῦν, ψιθυρίζουν. Κάτι γροθιὲς ἀγγιάντια στὸν ἥλιο φεγγίζουν...

Εἶναι τ' ἀδέρφια μας. Οἱ πονεμένοι. Οἱ σκλάβοι τῆς ζωῆς... Ἐκεῖ...

Ἦ ἀπὸ τὸ ἀγῶνα καὶ ἀπόγνωσμα τῶθελες γιὰ νὰ πλάσεις — πρόπλασμα, γιὰ νὰ σποῦσε — τὸ γιομάτο νεῦρα ἔργο σου: «τὴ δόψα τῆς ζωῆς»... Ἐσὺ ποιητὴ κι' ἀδερφοποιτὲ μου, πού τὰ ὄνειρά σου κύκλωνε τὸ στεφάνι τῆς ἀγάπης... Ἐσὺ ζουγράφε, πού ἀπ' τὸ χρωστήρι σου θὰ στάλαξεν ἀγνήνη δροσιά τῆς Τέχνης... Ἐσὺ... Ἐγώ... Ὅλοι μας. Ἐκεῖ...

Ἄσπρογαλλιάζουν οἱ κορφές...

Ἄλλοίμονο! Τὸ μεγάλο τὸ «πρέπει» στὰ μικρὰ μᾶς κυλάει... «Ὁ ἀγῶνας γιὰ τὴ ζωή!» Γονάτισε. Σπάσε μὲ τὸ σφυδί, κομματάκια, κομμάτια, τὸ μεγάλο σου ἔργο. Δούλαψε... Νά! Μιὰ προτομὴ μπακάλη, σ' ἀκαρτεράει καὶ σοῦ γελᾶει σοῦ γελᾶει μὲ τὰ χεῖλια της τὰ γιομάτα λαγνεία... Σ' αὐτὴν... Τί νὰ γείνει!... Κακὸς ὁ βραχνᾶς... Μὰ, πρέπει νὰ ζήσεις Καὶ γιὰ τὴν ὥρα — ἄλλοίμονο! — ἔτσι...

Ὅνειρο. φτερούγισμα ψυχῆς ἰδανικόν, Θεὸς σου:

Ὁ Μαιμωνᾶς...

Γονάτισε.

ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΟΥΣΤΑΒΟΥ ΓΚΕΪΓΕΡΣΤΑΜ

ΤΟ ΒΙΒΛΙΟ ΤΟΥ ΜΙΚΡΟΥ ΑΔΕΡΦΟΥ

ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ : ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

14.—

Κάποτε όμως πιστεύω πώς και να είναι τώρα όπως το λείει, ωστόσο όλα αυτά θαλλάζοντε γλήγορα σε κάτι μεγαλύτερο, κάτι που το αιστάνεται με ξάφνισμα και φόβο κ' ή ΐδια, όμως δε θέλει να το πιστέψη.

Τι θα γίνη δε γνωρίζω. Μά γνωρίζω πώς τώρα δεν είμαι απελπισμένος, όπως πρωτίτερα. Γιατι τώρα ζω κάτω από τη Μοίρα, που—δ,τι και να γίνη—καθώς το βλέπω τώρα δε θα φέρη τίποτε άσκημο στη ζωή της και στη δική μου. Αυτό είχα φοβηθεί.

19 του Φλεβάρη

Δεν μπορώ να υποφέρω πιά. Βλέπω μαύρα, μαύρα και μόνο μαύρα γύρω μου, τόσο που φρενιάζω όταν αντικυζώ σε κανέναν καθρέφτη μοναχόν τον έχυτό μου. Και το καλύτερο είναι πώς; ή γυναίκα μου αρχίζει να αιστάνεται κάτι από όλα αυτά.

26 του Μάρτη

Περιμένω μόνο πώς να περάση ο χειμώνας και να φύγουμε από δω. Μ' έχει κυριέψει μιá άπάθεια παράξενης λογής και κάποτε έχω το φόβο πώς ο χειμώνας αυτός μ' έχει κατασυντρίψει. "Ό,τι θα φέρη το καλοκαίρι ίσως να μὴν είναι κι αυτό κάτι, όπου μπορεί κανένας να βασισθη ελπίδες. "Ηρθαμε μέσα στη Στοκχόλμη με την ελπίδα πώς ή κατάσταση μας θα καλύτερευε, έστω ίσως και σιγά σιγά. Τα πράματα όμως δείξανε πώς θα είτανε καλύτερο να μέναμε στην ε-ξοχή, στη μοναξιά, που φαίνεται πώς είναι το προτιμότερο για μās. Έδω είναι ήρημικότερα παρότι εκεί.

31 του Μάη

Σά σήμερα μιá μέρα παντρευτήκαμε. «Τόν ώραίο μήνα Μάη.» Δεν μπορώ να κρατηθώ να μη σημειώσω κάτι, έσο κι αν το βρισχω κι ο ίδιος πώς είναι παιδικό.

Είναι δηλαδή σήμερα δεκατέσσερα χρόνια που είμαστε παντρεμένοι κι ο χρόνος που πέρασε είταν ο δυσκολώτερος. "Ο χρόνος που πέρασε είταν ο δέκατος τρίτος—ο κατεξοχή δίσεχτος χρόνος. Είναι σά να πιστεύω πώς κάποιος ή κάτι αποδω και σήμερα θέλει να ισαίξη το δρόμο μας, ή σά να αιστάνουμαι πώς κάτι μέσα μου κοντεύει να γιατρευτή. Κι όλα αυτά γιατί μου ήρθε στο νου ένας αριθμός, που σε όμαλές περιστασες θα περνούσε άπρατήρητος.

25 του Θεριστή

Οί μέρες περνουν ένψ γυρίζω και συλλογίζουμαι πώς έπρεπε ναρχίσω να εργάζουμαι. Μά οι πεταλούδες της ποιήσης πετουνε μόνο άνύσυχες γύρω σε κάτι, που είναι καμένο κ' έρημο. Κάποτε έχω την έντύπωση πώς μπορούσα να κολουθήσω τε φτερούγιμα τους. Μά έπειτα ή πραγματικότητα μου ξαναθυμίζει εκείνο που υπάρχει κι όλα σκοτεινιάζουαν.

Νά μπορούσα μόνο να είμαι πάντα έτσι, ώστε να μη διακρίνη τίποτε ή γυναίκα μου. Νά μπορούσα να είμαι σύμμετρος κκ! φαιδρός ή τουλάχιστο να φαίνουμαι. Μά δεν μπορώ και γνωρίζω πώς αυτή δε λυπάται μόνο για τον έχυτό της, μά και για τη θλίψη που προξενεί σε μένα. "Ω θα είναι βέβαια φοβερό να είναι κανένας στην κατάσταση της. Νά μὴν μπορη να κάμη τίποτε και να πέφτη συντριμένη με το παραμικρότερο που της φέρνει άνησυχία ή θλίψη. Νά συλλογίζεται ακατάπαυτα το θάνατο, που πιστεύει πώς θα έρθη, μά δεν έρχεται. Και θα της είναι τριπλά φοβερότερο κοντά σε όλα αυτά να θλίδη τον άνθρωπο, που αγαπά περισσότερο απ' όλα στον κοσμο και να μὴν της είναι δυνατό να κάμη τίποτε για να του άλαφρώση τον πόνο.

Κάποτε κάθεται και με κοιτάζει, άμα νομίζη πώς δεν το παρατηρώ και τότε παίρνει το πρόσωπό της μιá τέτοια έκφραση απελπισιάς, που μου ξεσκιζει την καρδιά.

Χτές ήρθε και κάθησε κοντά μου κι άκούμπησε το χέρι της στο δικό μου.

— Πόσο πιο εύτυχημένος θα είσουν, αν δεν είχες έμένα! είπε.

Γνωρίζω πώς πιστεύει στην άλήθεια κάθε λόγου που λείει κ' ή άπάντησή μου ίσως να κλόινε για μιá σιγμή την πίστη της και να έφερε μιάν αναλαμπή ελπίδας στα μάτια της, όμως δεν κατώρθωσε να της ξαναδώση την πεποίθηση πώς είναι άπραίτητη και πώς έχει την ύποχρέωση να ζήση.

6

"Αμα διαβάζω τα φύλλα αυτά και βλέπω πώς τρέκλιζα αναμεταξύ ελπίδας και φόβου δε νοιώθω πώς μπορεί να είναι άληθινά έσα διηγούνται αυτά τα φύλλα. Κι όμως είναι. Κι έσο κι αν είναι τα σημειώματα αυτά άπλερα και κοματιστά, μου διηγούνται: ωστόσο με τέλεια βεβαιότητα πώς τότε έλιπια περισσότερο παρότι μπορώ να το έννοήσω τώρα που εξηγηθήκαμε και τελειώσαν όλα.

(Άκολουθεί

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης : Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ : ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, ἀρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνταρομή χρονιάτικη : Δρ. 20.

Βρίσκεται στην Αθήνα σ' όλα τα κίβσκια και στο βιβλιο-
πωλείο Βασιλείου (δόδος Σταδίου 42)

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

ΣΤΟ σημερινό του άρθρο ο κ. Α. Τρανός μās βε-
βαιώνει πώς ή κρίση πέρασε. Ώστόσο οι υπουργικές
έφημερίδες με την καθημερινή τους συστηματική επί-
θεση, κατά το Βενιζέλου, το έναντίο φρονούν, πώς
δηλ. ή κρίση εξακολουθεί και θά εξακολουθήσει πολύν
καιρό ακόμα και ύστερ' από τις εκλογές, γιατί ίσα ίσα
ύστερ' από τις εκλογές, πού ο λαός θά ξαναστείλει με
πλειονοψηφία το Βενιζελικό κόμμα στη Βουλή, ή κρί-
ση θά φτάσει στο πιο κρίσιμο σημείο της. Όσο για
τά εξωτερικά ζητήματα, πού μπλέκονται όλοένα πε-
ρισσότερο όλόγουρά μας, δέ βοηθούν κι αυτά καθόλου
την πεσιφημη αυτή κρίση, ώστε ή ήσυχία μας και ή
ήσυχια το φίλου Τρανού για πολύν καιρό ακόμα θά
υπονομεύεται, όσο κι αν ο «μέγας ζημιεγέρτης» του
Γιαννού τάποφάσισε νά ιδιωτέψει πιά, χωρίς όμως νά
πάρει μαζί του, στη θεληματικά και προσωρινή εξο-
ρία του, και το Βενιζελισμό, πού ύψώθηκε πιά σέ ιδεο-
λογία και φανάτισε περισσότερο τοδσ όπαδοδσ της.

✠

ΦΟΒΟΥΜΑΣΤΕ πώς γλήγορα θάκουστεί το :

... Σόλων ! Σόλων !

και γλήγορα οι σημερινοί κορόβαντες θά σκόψουν το
κεφαλι και θά ζητήσουν τη συνταρομή από κει, πού δώ
κ' ένα μήνα προφητέψαμε.

Έτσι λίγο θά κρατήσκει και ή σημερινή χαρά τους
και λίγο θά χαριδν την Καθμεία νίκη τους.

Ό Βενιζέλος πρέπει νά ξανάρθει με δημοψήφισμα.
Και το δημοψήφισμα θά γίνει αν όλοι οι Νομοί τοδ
Κράτους τοδ βάλεον κάλπη κ' έτσι το Κράτος σύσ-
σωμο τονέ στείλει στη Βουλή.

Κι αυτό, μαχίνουμε, θά γίνει.

✠

ΚΑΛΥΤΕΡΟ μνημόσυνο και μνημείο τοδ μεγάλου
Τρικούπη είναι, κατά τη γνώμη μας, ή μεγάλη σειρά
των πελοσελιδων τόμων πού δώ κ' ένα χρόνο τώρα
βγαίνει και θά βγαίνει για πολδ ακόμα, περικλείοντας

όλη την πλατεία του σκέψη και όλη την άπέραντη πο-
λιτική του δράση.

Κείνοι πού εδλαδητικά μαζώζανε δ,τι γράφτηκε για
το μεγάλο Κυβερνήτη, πού τόνομά του γεμίζει μίαν
άλακρη, πολιτική, έποχή της χώρας μας, σκεφτήκανε
πολύ σσφά πώς το διβλίο είναι το πιο εδγλωττο μνη-
μείο και μόνο αυτό ταιριάζει στοδσ ανθρώπου της
Σκέψης.

Έτσι το μνημείο τοδ μεγάλου Τρικούπη, πού όλο-
ένα και στήνεται με τοδσ τόμους πού άπανωτά βγαί-
νουν, είναι μεγαλόπρεπο και άνταξίο του.

Ο,ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ

— Η «Ακρόπολη» πού τούτες τις μέρες πάλι κατάντησε
σωστή Άλασκα, γιομάτη ταλαντοδχα μεταλλεία, μās άπο-
κάλυπε πώς ο φίλος ποιητής, ζωγραφος, καλλιτέχνης, νο-
μάρχης και Ζ. Παπαντωνίου, έχει ψαλιτικό ταλαντο, άντά-
ξιο μ' όλα τάλλα πολυτοίκια ταλαντά του, άφου, λέει,
σ' ένα μοναστήρι της Ίθωμης είπε τη Δαμπερή τον Άπό-
στολο κ' έψαλε το Χερουβικό. Όρισμένα, τούτη την έποχή
ο δαιμόνιος Γαβρηηλίδης βρίσκεται στη μεγαλύτερη ένταση
της φαρσομηνίας του.

— Ένα άρθρο πού μās έστειλε «Ό αδερφός μου ο
Γιάννης», με τον τίτλο «Το χρέος τοδ Βασιλιά», έμεινε για
τάλλο φύλλο, γιατί μās στάληθε άργά. Για τάλλο φύλλο
έμεινε και μια άντιανταπάντηση τοδ Γερε—Gonfalon στην
Άνταπάντησή τοδ περασμένου φύλλου.

— Από «Το βιβλίο τοδ μη ρουδ αδερφου» τυκωνουμε ση-
μερα μια μοναχα σελίδα γιατί λείπει ο κ. Κατζόπουλος πού
καινει μοναχός του τη διορθωση. Από το ερχόμενο φύλλο
έλπίζουμε νά δινουμε, συν πρώτα, τέσσερις πάλι σελίδες.

— Προτεινουμε και μεις ένα καινούριο ποιητικό μέτρο με
σαφαιτατέσσερις συλλαβές, δηλ. καντόριο μέτρο. Ίσως
στο ερχόμενο φύλλο σας δώσουμε και δείγματα.

— Στη Μιτωλήνη βγήκε ένα καινούριο περιοδικό «ΕΛ-
πίδες» γεαμένο πέρα πέρα στη δημοτική. Το περιοδικο το
γράφου, όλο νέοι και τοτο δείχνει πως αληθινά οι νέοι της
Μιτωλήνης δίνουν καλίες έλλπίδες πού όδν τις δινουν οι νέοι
της Αθήνας.

— Άθιονιούμενοι τσάρουχοφιλοσοφοί, λέει ο φίλος
κ. Κακπουρογλου, πρέπει νά όνομάζονται οι νεαροί έστέτ
πού, δίχως νά χαράξουν ακόμα μια γεαμμή της προκοπής,
άρνιούνται κάθε δικό μας και σου μίλιε όλο για υπερόβ-
ρειους και υπερόνοτους καιητές, πού μόνο τι όνόματά τους
έχουνε μάθει.

— Στο ερχόμενο φύλλο θά δημοσιέψουμε μια σειρά
τραγούδια τοδ Ίωσήφ Ραφτόπουλου, γεαμένα στον τόνο τοδ
δημοτικού τραγουδιού. Μέσα στον έμμετρο εδλουμπτηνό
πού φούντωσε όλόγουρα και μās έτινξε τούτες τις μέρες
χρειάζεται και κάποιο ξανάσασμα άγνού και ήμερου τραγου-
διού.

ΑΝΑΚΕΦΑΛΑΙΩΣΗ Κ' ΕΠΙΛΟΓΟΣ

ΑΦΙΕΡΩΝΕΤΑΙ ΤΟΥ ΔΗΜΟΚΡΑΤΗ Κ' ΕΙΡΗ-
ΝΙΚΟΥ ΒΑΣΙΛΙΑ ΚΩΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.

Ἡ κρίσις πέρασε καὶ τὸ κράτος προχωρεῖ τὸ δρόμο του. Ἄγνωστο ἀκόμα τί θὰ μᾶς φέροι τὸ μέλλον. Μὰ μπορούμε νὰ βροῦμε βοήθεια γιὰ νὰ τὸ καταλάβουμε στὸ ἄμεσο παρελθόν. Ὁ Βενιζέλος ἔφυγε. Γιατί; Κανένας δὲ θὰ μπορέσει νὰ τὸ καταλάβει. Ἄς ὀφονται πρῶτα οἱ ἄσποντοι φίλοι ποὺ τὸν ἔφεραν σ' αὐτὸ τὸ γκρεμὸ καὶ στὸ τέλος ὁ ἄνθρωπος ἔχασε τὴν ψυχραιμία του καὶ δὲν ἤξερε πιά τί ἔλεγε καὶ τί ἔκανε. Μὰ σὰν ἔφυγε μὲ τὸ τελευταῖο του αὐτὸ ὁμορφο κίνημα ξαναγίνηκε μεγάλως κ' ἐνῶ ἓνα μῆνα τώρα ἀγωνιζότανε μαζὺ μὲ τὴ βοήθεια πάντα τῶν ἄσποντων φίλων νὰ γκρεμίσει: ὅτι μεγάλο στὰ τέσσερα τελευταῖα χρόνια μᾶς ἔδειξε—τὴν τελευταία στιγμή ἐνωσθε μέσα του δύναμη Σαμφῶν καὶ κρατώντας τις κολῶνες ἔριξε τὸ ναὸ τῆς πολιτικῆς του κ' ἔπεσε κι αὐτός, αὐτὴ τὴ φορά μόνο μὲ φίλους ὄχι μὲ φιλισταίους. Καὶ τώρα τί θὰ γίνει; Ποῦ θὰ μᾶς βγάλει ἡ ἐξωτερικὴ τρικυμία—τί θὰ φέροι τὸ ἐσωτερικὸ ποτάμι; Ἄς ξεκαθαρίσουμε ἓνα ἓνα ὅσα εἶδαμε καὶ διαβάσαμε τὸν τελευταῖον καιρὸ—ποῦ μόνο ἐνίσχυσαν ὅσα πρωτογράψαμε στὸ «Νουμά». Εἶτανε κ' ἐκεῖνα καὶ τοῦτα γραμμένα πάντοτε ἡμερόληπτα. Κανένα λόγο δὲν εἶχαμε ν' ἀντιπαθῶμε τὸ Βενιζέλο—μὰ ποτέ; δὲν τὸν ὑπεριτιμήσαμε, *οὔτε τὸν πιστέψαμε*, καὶ τὸν ὑποστηρίξαμε ἀπ' τὸ 1911 καθὼς ξέρουν οἱ ἀναγνώστες τοῦ «Νουμά» σὰν τὸ *σχετικῶς* καλλίτερον. Μὰ καὶ κανένα λόγο δὲν ἔχουμε νὰ συμπαθῶμε τὴ νέα Κυβέρνηση, μὲ τὴν ὁποία δὲ μᾶς συνδέει καμμιά προσωπικὴ γνωριμία, παρὰ μόνο συμφωνία στὴν πολιτικὴ τῆς οὐδετερότητας—πολιτικὴ ποὺ ἡμεῖς ὑποστηρίξαμε πρὶν ἀκόμα ἔλθει αὐτὴ ἡ Κυβέρνηση. Ἔτσι βρῖσκω πὼς δὲν καλοδιάβασε τὸ ἄρθρο μου κάποιος ἐπικριτὴς τῆς ἡμεροληψίας μου. Σ' ὄλη μου τὴν ἐμφάνισή ὡς τὰ σήμερα προσπάθησα—καὶ πιστεύω πὼς τὸ κατώρθωσα, νὰ σταθῶ ἀνώτερος ἀπὸ προσωπικὰ καὶ νὰ ἐφαρμώσω ἀνεξάρτητα μιὰ μέθοδο ἐπιστημονικὴ καὶ μόνο ἐπιστημονικὴ.

Ποῖα εἶτανε ἡ ἐξωτερικὴ πολιτικὴ τοῦ Βενιζέλου; Ὁ Βενιζέλος στὶς ἔξῃ, ἂν θυμοῦμαστε καλά, τοῦ Αὐγούστου δῆλωσε στὶς Δυνάμεις τῆς Ἀντάντ πὼς εἶναι σύμμαχος τῆς καὶ θάβγει ἀπ' τὴν οὐδετερότητα μόλις τὸν ζητήσουνε. Ἦν τὸν ἀνάγκασε τότε νὰ τὸ κάνει, δύσκολα μπορεῖ νὰ καταλάβει ἓνας μετρημένος ζυγιστής. Τότες οἱ Γερμανοὶ προχωροῦσαν στὸ Παρίσι καὶ νικουσαν στὸ ρούσικο μέτωπο. Μὰ ὁ Βενιζέλος «ἐνσηματικῶς» πίστευε πὼς θὰ νικήσει ἡ Ἀντάντ κ' ἐπειδὴς εἶχε τὴν ἰδέα πρὸ χρόνια τώρα, ἀπὸ τὴν Κρήτη ἀκόμα, πὼς ἡ πολιτικὴ ἡ ἑλληνικὴ πρέπει νὰ εἶναι σφι-

χτοδεμένη μὲ τὴν Ἀγγλία γιὰ νὰ γίνει ἡ Ἑλλάδα ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς Ἀγγλίας στὴν Ἀνατολή καὶ ὁ ἀντίπαλος τοῦ οὐλαδισμού—προσκολλήθηκε στὴν Ἀγγλία πρὶν ζητηθεῖ καὶ χωρὶς νὰ ζητήσει ἀνταλλάγματα μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ τὰ ἔπαιρνε δίχως ἄλλο ἀπ' τὴν Ἀγγλία, ποῦ θὰ ἐκτιμοῦσε τὴν προθυμία μας καὶ τὴν ἔλλειψη κάθε ὑπολογισμοῦ ἀπὸ μέρους μας. Αὐτὴ εἶναι ἡ μεγάλη γραμμὴ τῆς πολιτικῆς τοῦ Βενιζέλου, *καθὼς εἴμαστε σὲ θέση νὰ ξέρουμε*. Ὅσα λὲν ἀντιβενιζελικοὶ δημοκόποι πὼς τὸ Βενιζέλο τότε γέλασε ὁ Ἕλλησι καὶ παρόμοια δὲν ἀξίζουν καμμιά προσοχή. Ὁ Βενιζέλος ἔκανε συνειδητὰ καὶ ἀπὸ πεποιθήση *ἀγλόφιλη ἐξωτερικὴ πολιτικὴ*—μὲ τὴ σκέψη πὼς μόνο αὐτὴ ἐξασφάλιζε τις περισσότερες ἐλπίδες ἐπιτυχίας στὴν Ἑλλάδα. Δὲ θέλουμε νὰ συζητήσουμε ἐδῶ τὴ βάση τῆς πολιτικῆς αὐτῆς, ποὺ μπορεῖ κανένας ν' ἀντιτάξει ἀξίες λόγου ἀντιρρήσεις. Ὁ φίλος Σφυρὴς ἀνάπτυξε ἄλλοτε στὴ «Ν. Ἡμέρα» πολὺ σοβαρὸ σχέδιο γερμανόφιλης πολιτικῆς καὶ δὲν ἀποκλείεται ἐπίσης ἄλλος ἓνας συνδυασμὸς στὴν Εὐρώπη ποὺ ν' ἀποκλείει τὴν Ἀγγλία καὶ τοὺς Σλάβους. Μὰ ἐδῶ παραδεχόμαστε «πρὸς στιγμήν» τὴ βάση τῆς πολιτικῆς τοῦ Βενιζέλου καὶ ρωτοῦμε: ἔπρεπε αὐτὴ νὰ ἐκδηλώθη: ἔπρεπε ἐκδηλώθηκε *σήμερα*; Εἶτανε σωστὸ νὰ *ἐξαοτήσουμε* τὴ φιλία μας μὲ τὴν Ἀγγλία ἀπ' τὴν ἐξοδὸ μας ἀπ' τὴν οὐδετερότητα, ὅπως ἔκανε ὁ Βενιζέλος;

Ἄς καλοσκοιτάξουμε πρῶτα τὴν ἐξοδο αὐτὴ φωτισμένοι ἀπ' τὰ καινούργια σοβαρὰ στοιχεῖα. Δυστυχῶς τὰ γεγονότα τοῦ Φλεβάρη εἶναι πάντα σκοτεινὰ γιὰτὶ μὲ τὴν ἀποχώρησή ἀπ' τὴν πολιτικὴ (ποὺ ποῖς ξέρει ἂν δὲν ἔχει μεγάλη σχέση μὲ τὴ συνέχεια τῶν ἀνακοινώσεων) τοῦ Βενιζέλου δὲν ἀκολούθησε τὸ τέταρτο καὶ τελευταῖο ἄρθρο του. Βγαίνοντας ἡ Ἑλλάδα ἀπ' τὴν οὐδετερότητα μὲ μιὰ Μεραρχία ποὺ μονάχα θὰ μπορούσε νὰ διαθέσει: ἐξὸν ἀπ' τὰ σύνορά της καὶ μὲ τὸ στόλο τῆς, *στρατιωτικὰ* δὲ θὰ ἔδινε καμμιά σοβαρὴ συντρομὴ στὴν Ἀντάντ. Τὸ πρᾶμα εἶναι αὐτονόητο. Οἱ συμπάθειες τοῦ ἑλληνικοῦ πληθυσμοῦ τῆς Τουρκίας εἶναι πάντα μὲ τὸ μέρος τῆς Ἀντάντ καὶ ὅπως ὅποτε μπορούσαν νὰ εἶναι στὴ διάθεσή της χωρὶς νάβγουμε. Ἀπόμεινε λοιπὸν ἡ σκέψη πὼς μπορούσαν νὰ παρασύρθουν τὰ ἄλλα βελκανικὰ καὶ ἡ Ἰταλία. Ἄν αὐτὸ γινότανε λυνόντουσαν πολλὰ ζητήματα γιὰτὶ κι ὁ πόλεμος θὰ τέλειωνε πιά σὲ 2—3 μῆνες ἀφοῦ θὰ ριχνόντουσαν στὴ ζυγαρὰ ἐνάμιση ἑκατομμύριο ξεκούραστοι στρατὸς καὶ ἡ νίκη θὰ ἐξασφαλιζόντανε στὴν Ἀντάντ.

Μὰ πρῶτα. Τίποτα δὲ μᾶς λέει πὼς τὰ Κράτη αὐτὰ θὰ μᾶς ἀκολουθοῦσαν. Ἰσα ἴσα ἀπ' ὅσα εἶπε ὁ Βενιζέλος ἡ Ρουμανία ἀρνήθηκε νάβγει χωρὶς τὴ Βουλγαρία κ' ἡ Βουλγαρία ἂν ἔδωαινε θάβγαινε μόνο μὲ σοβαρὰ ἀνταλλάγματα ἐκ μέρους μας. Δὲν κατηγροῦμε τὸ Βενιζέλο γιὰτὶ σκέφτηκε νὰ δώσει *κατ' ἀρχήν* ἑλληνικὴ χώρα στὴ Βουλγαρία γιὰ νὰ πετύχει περισσότερα ἴσα ἴσα αὐτὸ τὸν δείχνει ἄνθρωπο ποὺ κάνει με-

γάλη πολιτική χωρίς πρόληψη. Μὰ ὁ ἴδιος μᾶς λέει, μὴν ἔχοντας τὸ θάρρος νᾶναι περήφανος γιὰ τὴν πολιτική του, πὼς γιὰ ὄνομα τοῦ Θεοῦ μόνο σκέψη του εἴτανε κι ἀπ' τὸ Γενάρη ἀκόμα οὔτε σκέψη του πιά. Τὸ συμπέρασμα εἶναι πὼς ὠριζόμενος χωρίς τὴν Ρουμανία καὶ ἀδιαφορώντας γιὰ τὴν Βουλγαρία θὰ μπαίναμε τὸ Φλεβάρη στὸν πόλεμο. Κ' ἡ Ἰταλία; ἀπ' ὅσα εἶδαμε στὶς ἰταλικὲς ἐφημερίδες κι ἀπ' ὅσα δηλώθηκαν ἀπ' τοὺς πολιτικοὺς τῆς κάθε ἄλλο παρὰ θάδρανε ἀπὸ κοντὰ μας. Αὐτὴ ἓνα μόνο θάκανε ἂν βγαίναμε μεῖς· θὰ ἐπέζεε τὴν Ἀντάντ, ἀπειλώντας τὴν, νὰ μὴ μᾶς δώσει ἀνταλλάγματα ποὺ νὰ μὴν τὴν σύμφεραν. Καὶ θὰ τὸ πετύχαινε σίγουρα, καθὼς ἀκούμε ἀπ' ὅσα εἴλωσε ἡ Ἀγγλία στὴν Ἰταλία μετὰ τίς παραστάσεις ποὺ ἔκανε ἡ Ἰταλία ὕστερ' ἀπ' τίς ἀνακοινώσεις τοῦ Βενιζέλου.

Δεύτερο. Ἄν λοιπὸν βγαίναμε χωρίς τὰ Κράτη αὐτά; Στὴν Ἀντάντ ὠφέλεια καμμιά δὲ θὰ φέρναμε. Ἴσως ὅμως ζημιὰ, γιατί ἡ Βουλγαρία βλέποντας τὴν στάση τῆς Ρουμανίας εὐκολώτατα θὰ βοηθοῦσε τὴν Τουρκία, παίροντας τὴν γραμμὴ ΑἼνου-Μηδείας γιὰ ἀντάλλαγμα, κ' ἐξασφαλίζοντας τὰ νωτὰ τῆς καὶ θὰ ριχνότανε σὲ μᾶς, ἐνῶ ἡ Ρουμανία δὲν ξέρομε διόλου τί θάκανε τότε κι ἂν δὲ θὰ εἴτανε περισσότερο διατεθειμένη καὶ πὼς κερδοζόμενη πηγαίνοντας μετὰ τὴν Διπλῆ. Καὶ τότε τοῦ λόγου μας θὰ κάναμε πόλεμο μετὰ ἄγνωστη διάρκειά κι ἄγνωστα ἀποτελέσματα, σύμμαχοι μονάχα τῆς Σερβίας ποὺ σήμερὰ εἶναι ἓνα στρατιωτικὸ σαράβαλο. Κι ἂν εἰς Αὐστριακοὶ μετὰ ἔποιονδήποτε συνδυασμὸ δύναντο τὸ τελευταῖο κ' εὐκόλο πιά χτύπημα τῆς Σερβίας, θὰ εἴχαμε ἐντεθειμένη ὀλόκληρη τὴν ἐλληνικὴν Μακεδονία.

Τρίτο. Κι ἂν βγαίναμε ἑλα αὐτὰ τὰ Κράτη μαζί; Θὰ νικῶσε ἡ Ἀντάντ καὶ θὰ μᾶς βγνωμονοῦσε. Μὰ τὴν ὥρα τοῦ λογαριασμοῦ θὰ δύναντο τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονία στοὺς Βουλγάρους καὶ προκειμένου νὰ πάρουμε μεγάλες παραχωρήσεις στὶς ἀντιτῆς Μικρῆς Ἀσίας θὰ εἴχαμε ἀντιμέτωπους ἐξὸν ἀπ' τὴν Διπλῆ ποὺ κάποια γνώμη θάχει κι αὐτὴ στὸ συνέδριο, τὸ ρωσικὸ κολοσσὸ συμπαγῆς ἠπειρωτικὸ Κράτος καὶ ἄμεσο γείτονα μᾶς—Κράτος ποὺ ἐπαιξε τὸ σπουδαιότερο στρατιωτικὸ ρόλο στὸν πόλεμο αὐτὸ καὶ τὴν ἐπίσης ἀξιόλογη Ἰταλία. Καὶ μετὰ τὸ μέρος μας θὰ εἴχαμε μόνο τὴν Ἀγγλία ποὺ κι ἂν ἐπικρατοῦσε διπλωματικά, δὲ θὰ μπορούσε νὰ ἐπιβληθεῖ στὴν πράξη. Κ' ἔτι χαλώνοντας ἀπ' τὴν μὴ μερῶν τὴν Ἰσορροπία στὰ Βαλκάνια, θὰ παίρναμε ὅχι τὰ 140,000 χιλιόμετρα τῆς ὀπτασίας μὰ μὴ λουριζοῦλα (κι ἂν κι αὐτὴ), ποὺ κι αὐτὴ θὰ κιντοῦνε καθὲς στιγμὴ καὶ γιὰ τὸ ἄλλο Κράτος θὰ εἴτανε ἀχρηστὴ γιατί δὲ θὰ μπορούσε νὰ τὸ ἐνισχύσει στρατιωτικὰ ἀπέναντι στὰ δύο συμπαγῆ σλαβικὰ ἠπειρωτικὰ Κράτη, μιὰ μεγάλη Σερβία ἢ μιὰ μεγάλη Βουλγαρία. Δηλαδή ξεκάρφητη κι ἀνυπεράσπιστη ἀποικία, ἀστενικοῦ κ' ἑτοιμορρόπου Mutterland, γειτονικοῦ μετὰ

φυσιολογικοὺς ὄχτροὺς ἑτοιμοὺς νὰ τὸ καταδροχίσουν· ὅθι μᾶς βροδὸν ἴσως ἀπαισιόδοξους εἰς φανατικὴν ποὺ πιστεύουν κι αὐτοὶ στὶς 140,000 χιλιόμετρα (δὲ θέλουμε ἐδῶ νὰ ἐξετάσουμε τὸ ἄλλο σοβαρὸ πρόβλημα: πὼς θὰ τὰ παίρναμε αὐτὰ στὴ κατοχὴ μας ἀπ' τὸν τουρκικὸ στρατὸ ποὺ τὰ κατέχει), μὰ θὰ τοὺς ἀπαντήσουμε μ' ἓνα καινούργιο γαλλικὸ βιβλιαράκι στὸ χέρι, τοῦ André Sardou «l'indépendance européenne» — ποὺ ἀφίνει νὰ διαβάσουμε στὸ μυαλὸ τῆς φίλης μας Γαλλίας. Λοιπὸν ἀκούστε, ὦ πιστοὶ καὶ δραματιζόμενοι πανέλληνες! Στὴν Ρουμανία θάδιναν εὐχαρίστως τὴν Τρανσυλβανία, Μπουκοβίνα, Μπανάτ, Κρίσιανα καὶ Μαράμαρος μετὰ πληθυσμὸν κοντὰ 9 ἑκατομ., στὴ Σερβία θάδιναν τὴν Σλαβονία, τὴν Βοσνία, τὴν Ἐρζεγοβίνη κ' ἓνα μέρος τῆς Δαλματίας πάνω-κάτω ἄλλα τόσα ἑκατομμύρια (σελ. 34). Ἀπέναντι σ' αὐτὰ ἡ Ρουμανία θὰ γύριζε στὴ Βουλγαρία ὅσα πῆρε μετὰ τὴν συνθήκη τοῦ Βουκουρεστιοῦ, ἡ Σερβία θὰ τῆς εἶδεν τὴν ἀριστερὴν ἔχθη τοῦ Βαρδάρη καὶ στὴν ἀνάγκη ἀκόμα καὶ τὸ Μοναστήρι καὶ μεῖς θὰ τῆς δύναντο ὀλόκληρη τὴν Ἀνατολικὴν Μακεδονία κρατώντας σύνορα τὸν Στρυμόνα, χωρὶς τὴν γραμμὴ ΑἼνο-Μηδεῖα ποὺ θάπαρνε ἀπ' τὴν Τουρκία (σελ. 61). Ὅσο γιὰ μᾶς, θὰ μᾶς δύναντο... τὰ νησιὰ Ἀθήνα, Ἴμβρος, Ἅγιο Στράτη, Μυτιλήνη, Χίος, Σάμος (ἀρέα ἀρέα γιὰ νὰ φαίνονται πολλὰ), τίς Σποράδες καὶ τὴν Ρόδο καὶ προτεκτοράτα στὶς ἑλληνικὲς πολιτεῖες τῆς Μικρασίας ὕστερ' ἀπὸ συνεννόησίν μας μετὰ τὴν Ἰταλία, καὶ τέλος τὸ νότιο μέρος τῆς Ἀλβανίας μετὰ σύνορα τὰ βουνὰ Κάμνα καὶ Ντεῦσο ἀφίνοντας μᾶς πάλι νὰ βγάλουμε τὰ μάτια μᾶς μετὰ τὴν Ἰταλία γιὰ τὴν Ἀδωνά (σελ. 62). Τὸ ρεῖστο τῆς τουρκικῆς Θράκης θὰ τόπαρνε ἡ Ρωσσία ποὺ πρέπει κατὰ τὸ συγγραφεῖν «νὰ ξαναγυρίσει σ' αὐτὴν ἡ παλιὰ πρωτεύουσα τῆς ἀνατολικῆς αὐτοκρατορίας», ἢ θὰ γινότανε διεθνοποιημένο εὐδύτερο Κράτος (σελ. 64). Ἐξὸν ἀπ' αὐτὰ ἡ Ρωσσία θάπαρνε τὴν Ἀρμενία (σελ. 54, 55), ἡ Γαλλία τὴν Συρία καὶ τὸ Ἀλβανὸν (σελ. 50) καὶ ἡ Ἰταλία προτεκτοράτο τῆς Παλαιστίνης (σελ. 50, 58). Ὅσο γιὰ τὸ ὑπόλοιπο κομμάτι τῆς Ἀσιατικῆς Τουρκίας δὲ μᾶς μιλάει ὁ συγγραφεὺς μὰ, μὴ βάζοντας τὴν ἀρχὴ πὼς πρέπει νὰ εξαφανιστεῖ ὀλότελα ἡ Τουρκία, φαίνεται νὰ παραδέχεται πὼς αὐτὸ θὰ μείνει τουρκικὸ ἀφοῦ μάλιστα οἱ τουρκοὶ ἔχουνε καὶ οικονομικὲς δεσοληψίες μετὰ τὴν Εὐρώπην ποὺ στὸ ὑπόλοιπο αὐτὸ θὰ ἐξασφαλίσαι καὶ τὸν παρὰ τῆς (σελ. 36 τέλος). Δὲν ὑπερτιμώμε φυσικὰ τίς γνώμες ἑνὸς ἰδιώτη· μὰ ἑλα αὐτὰ μᾶς δείχνουν τοῦλάχιστο τί συμφέροντα ἔχουμε ν' ἀντικρύσουμε. Κι ἂν ἡ πληροφορία ποὺ ἔχω ἀπὸ ρουσσικὴ πηγὴ ἐδῶ καὶ μῆνες τώρα πὼς ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Ρωσσία συμφωνήσανε νὰ παραχωρήσει ἡ τελευταία στὴν πρώτη τὴν βόρεια καὶ κεντρικὴν Περσίαν καὶ γι' ἀντάλλαγμα νὰ πάρει ὅλη τὴν Μικρασίαν, δίνοντας οικονομικὲς παραχωρήσεις ἂν εἶναι ἀνάγκη στὴν Ἑλλάδα κ' ἑδαφικὲς στὴν Ἰταλία—ἂν ἡ πληροφορία αὐτὴ εἶναι ἀληθινή, τότε θὰ θέλουμε νὰ ξέρομε τὴν πούλησιν

πού θά πιάναμε καί τήν τύχη πού θά εἶχαμε, ἐξαστε-
νώντας τὸ ἡπειρωτικό μας κράτος γιὰ ἓνα ἀτήμαντο
προεκτοράτο ἢ μιὰ λουριδίτσα γῆς. Αὐτὰ λέει ἡ πραγ-
ματικότητα, ἐλεύθερη ἀπὸ διαίστησι, ἐνστικτο καί τὰ
παράμοια πού δὲν εἶναι οἱ καλλίτεροι σύμβουλοι τῆς
πολιτικῆς ἐνὸς Κράτους.

Ὅποιος συμφωνήσει στὰ παραπάνου, καταλαβαίνει
ἀπὸ τί σωθήκαμε καί τί συνέπειες θά εἶχε γιὰ μᾶς μιὰ
ἐξοδο ἀπ' τὴν οὐδετερότητα. Δὲν ξέρομε ἀν καί ποιά
πολιτικὴ ἔχει ἡ καινούργια Κυβέρνησι; μὰ βρίσκουμε
πὼς ἐπιβάλλεται σὲ μᾶς ἐπωσθήποτε οὐδετερότητα
καί τὸ συμφέρο μας εἶναι ὁ πόλεμος νὰ τελειώσει χω-
ρὶς κανέναν νὰ συντριβῆ καί χωρὶς ἢ Τουρκία νὰ δια-
μελιστεῖ. Θὰ μεγαλώσουν ἴσως λίγο ἡ Βουλγαρία καί
ἀρκετὰ ἡ Σερβία. Μὰ ἡ Βουλγαρία δὲ θὰ μεγαλώσει
τόσο, ὥστε νὰ μᾶς εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνη — κ' ἡ Σερ-
βία, ἐξὸν πού πρέπει νὰ μᾶς ἀποζημιώσει καί μᾶς μὲ
γραμμὴ Μοναστήρι-Δοηράνη γιὰ τὶς ὑπηρεσίες πού τὶς
προσφέραμε, θά εἶναι τόσο ἐξαντλημένη, ὥστε γιὰ
πολλὰ χρόνια θά εἶναι ἀκίνδυνη. Κι ὅσο νὰ ξαναγεν-
νηθεῖ θά ἔχουν ἔτοιμαστὲι ποῖος ξέρει ποιοὶ εὐρωπαϊ-
κοὶ συνδυασμοί. Καί μεῖς ἐξασφαλίζοντες πάντως ὅ,τι
ἔχουμε, **μπορεῖ** μέσα στὸν ἀγγλορωσσικὸ ἀνταγωνισμό
νὰ πάρουμε ὅ,τι θὰ παίρναμε κι ἀν βγαίναμε ἀπ' τὴν
οὐδετερότητα μὲ τὴ μιὰ μεραρχία, ἀφοῦ τὶς ἴδιες ἴσως
καί καλλίτερες (γιατὶ δὲν ἔρχεται ἐχθρική Βουλγαρία)
ὑπηρεσίες προσφέρουμε στὴ Συνεννόησι — ἐννοεῖται
πάντοτε ἀν ἡ Ἀγγλία θέλει κ' ἔχει συμφέρο νὰ δημι-
ουργήσει ἀντίρροπο στὸ σλαβικὸ κίντυνο. Κ' ἐδῶ ἀκρι-
βῶς εἶναι ἡ μεγάλη γκάφα τοῦ Βενιζέλου — πού σύν-
δεσε τὴν ἀγγλόφιλη πολιτικὴ του μὲ ἀνώφελη ἐξοδο
ἀπ' τὴν οὐδετερότητα καί ἔτσι μὲ τὸ θεατρικὸ χεiriσμὸ
τοῦ τελευταίου ζητήματος καί τὶς ἐκλογικὲς προσπά-
θειες τοῦ φιλικοῦ του τύπου νὰ παραστήσει τὴ νέα Κυ-
βέρνησι γερμανόφιλη μ' ὅλες τὶς ἐναντίες **κατηγο-
ρηματικὲς δηλώσεις** τῆς ἐξήμιωσεν ἀνυπολόγιστα τὴν
ἐξωτερικὴ μας πολιτικὴ γιατί δημιούργησε **ἀδικαιο-
λόγητη δυσπιστία** γιὰ τὶς πραγματικὲς μας τάσεις.
Καί τὴ δυσπιστίαν αὐτὴ πρέπει μὲ κάθε τρόπο νὰ ἐξα-
λείψει ἢ καινούργια Κυβέρνησι.

Ἄν ἔτσι προβλέπεται ἡ ἐξωτερικὴ κατάστασι—ἐξὸν
ἀπὸ μεταβολὴ στὴν πολιτικὴ τῆς Βουλγαρίας πού
ἔμωξ δὲ φαίνεται πιθανή— ἄς διοῦμε πὼς θά ξεδιαλύ-
ναι ἡ ἐσωτερικὴ. Τὴν ἐσωτερικὴ κρίσι δὲν τὴν ἔφερε
φυσικὰ ἡ παραίτησι τοῦ Βενιζέλου, γιατί μὲ τὶς ἐκ-
λογὲς θά τελείωνε—κι ἀν ὁ κόσμος ἤθελε πόλεμο θά
ξανάφερνε τὸ Βενιζέλο, κι αὐτὸς θά ἐπέβαλλε τὴν πολι-
τικὴ του. Μὰ μὲ τὴν πραίτησι ἤρθαν οἱ ἄσπρονδοὶ
φίλοι κι ἄρχισαν νὰ βρίσκουν πὼς ἡ Κυβέρνησι κάνει
γερμανόφιλη πολιτικὴ καί σ' αὐτὸ διαφέρει ἀπ' τὸ Βε-

νιζέλο. Κ' ἡ Κυβέρνησι γιὰ νὰ σώσει τὶς διπλωματι-
κὲς τῆς ἐνέργειες ἔκανε τὸ ἀτεχνὸ ἐκεῖνο ἀνακοινωθέν.
Κ' ἤρθαν οἱ δημοσιεύσεις τῶν ὑπερμημάτων ἀπ' τὸ
Βενιζέλο—δημοσιεύσεις πού καί τὰ ὅσα ἔλεγε τὸ ἀνα-
κοινωθέν δὲν ἄλλαξαν καί περισσότερο ζημίωσαν τὸ Βε-
νιζέλο πού φάνηκε ἡ ἐπιπόλαιη σπουδὴ του νὰ βγεῖ
ἀπ' τὴν οὐδετερότητα (ἀφοῦ ὁ ἴδιος πού τότε εἶπε πὼς
πέρασε πᾶ ἡ στιγμὴ κι ἀν ἀκόμη ἀμέσως τὸν ξανά-
φερνε ὁ Βασιλιάς—τελευταία εἶπε στοὺς ἐμπορευ-
παλλήλους πὼς καί ὕστερ' ἀπ' τὶς ἐκλογὲς ἔχουμε
καιρὸ) καί παρουσιάστηκε τὸ λάθος του νὰ ἐγλῶνει
ἐπίσημα πὼς ἔχουμε 200 χιλιάδες βουλγάρικο πληθυ-
σμὸ στὴ Μακεδονία, ἐνῶ εἶναι γνωστὸ πὼς σήμερα
κανέναν βούλγαρος δὲν ὑπάρχει στὴ Μακεδονία: γιατί
βουλγαρόφωνος δὲ θά πεί βούλγαρος καί σχισματικὸς
(τὸ μόνο διακριτικὸ τοῦ ἔθνισμοῦ) δὲν ὑπάρχει κανέναν
ἀφοῦ ἔλοι μονάχοι τοὺς ἔγιναν ὀρθόδοξοι, δηλαδή, στὴ
μακεδονικὴ γλῶσσα, σωστοὶ ρωμοί. Μὰ μέσα στὸν κα-
τήφορό του ἤρθε ἡ φράσι πὼς ὁ Βασιλιάς εἶτανε σύμ-
φωνος μὲ τὴν πολιτικὴ τῆς παραχώρησις—πρᾶμα πού
καί σωττὸ ἀν εἶτανε δὲν ἔπρεπε νὰ τὸ πεί **γιατὶ καί
σὲ τίποτα δὲ τὸν ὠφελοῦσε** σὲ ὅ,τι ἤθελε ν' ἀποδει-
ξει, μὰ καί σὲ παρεξήγησι πρέπει: ν' ἀπεδοθεῖ γιατί ὁ
Βασιλιάς δὲν πρόφτασε νὰ δώσει τὴ συναίνεσή του
ἀφοῦ στὶς 17 γράφτηκε τὸ ὑπόμνημα καί στὶς 18 ἔ-
μαθε ἡ Κυβέρνησι τὸ βουλγάρικο δάνειο κι ἀμέσως,
καθὼς λέει ὁ Βενιζέλος, ἔπαψε πᾶ νὰ σκέπτεται πα-
ραχωρήσεις. Καί ἡ φράσι αὐτὴ διαψεύστηκε, γιατί
δὲν μποροῦσε νὰ μείνει ἀδιάψευστη καί σὸ ζενιθ τῆς
ἐξαψῆς τοῦ Βενιζέλου ἔγραψε τὸ τελευταῖο γράμμα
στὸ Βασιλιά. Ἡ συνέπεια ἤρθε κι ὁ Βενιζέλος φεύγει.
Φυσικὰ ὄχι ὁ Βενιζέλος ὁ δημοκράτης — γιατί ἀν εἶ-
τανε δημοκράτης δὲ θάφευγε — μόνον θάμενε μὲ δημο-
κρατικὸ πρόγραμμα: φεύγει ὁ Βενιζέλος πού εἶπε ψεύτη
τὸ Βασιλιά πού τονε διέψευσε, φεύγει ὁ Βενιζέλος πού
ἤρθε σὲ προσωπικὴ διάστασι μαζὶ του. Ὅστε νὰ λεί-
πουν οἱ δημοκρατικὲς εὐαισθησίες μερικῶν βενιζελικῶν.
Δὲν ἐννοοῦμε τὴ γνήσια δημοκρατικὴ ἀντίληψι τοῦ
φίλου Γιαννιῶ—πού μονάχα ὑποβάλλει: στὸ Βενιζέλο τὴ
δικὴ του δημοκρατικὴ σκέψι, σκέψι, θέλομε νὰ ποῦμε,
πάρεργα ἐδῶ, πού οἱ Γερμανοὶ κᾶν σοσιαλιστὲς δὲν
τόλμησαν ἀκόμα νὰ ζεστομίσουν (καίτα μάλιστα στοὺς
εἰρηγικούς χρόνους τὸ 1910 τὴν ἐπίσκεψι τοῦ προε-
δρείου τῆς Βάδης στὴν Ἀλλῆ μὲ τὰ σοσιαλιστικά του
μέλη, πού κι αὐτὸ τὸ σοσιαλιστικὸ συνέδρι: ἐπίδοκι-
μασε), ἐνῶ ἐκεῖ ἔχουν πολὺ δυνατότερο λόγο νὰ τὸ ζη-
τοῦν, δυνατότερο ἀπὸ δῶ, ἔπου ἔχουμε **δημοκρατικὸ**
πολίτευμα μὲ κληρονομικὸ μονάχα Πρόεδρο τῆς Δη-
μοκρατίας ἀντὶς αἰρετόν: δὲν ξέρομε ἀν αὐτὴ τὴν πα-
ραμικρὴ διάκρισι βρίσκει τὸ σοβαρώτερο ζήτημα τῆς
ἐλληνικῆς ἐσωτερικῆς πολιτικῆς ὁ φίλος Γιαννιῶς! Ἐν-
νοοῦμε ὅπωσδήποτε τοὺς βενιζελικούς: πού στὰ καφε-
νεῖα, στοὺς δρόμους, στὶς ἰδιωτικὲς τοὺς ὁμιλίες κι ἀλ-
ληλογραφίαι σπέρνουν τὸ ἀντιδυναστικὸ ζήτημα, ἐνῶ
δὲν τόλμοῦν νὰ τὸ ποῦν φανερὰ καί ἀντρίκια. Ὁ Βενι-
ζέλος εἶπε πὼς τουλάχιστο ἑκατὸ χρόνια ἀκόμα χρειά-

ζεται Βασιλεία στην Ελλάδα κι αφού αυτός ήρθε σέ προσωπική ρήξη και δὲ θὰ μπορούσε νὰ συνεργαστῆ ἀῤριο μὲ τὸ Βασιλιά ἔφυγε. Μὰ οἱ φίλοι του τὸν λογαργιάζουν πάντα γιὰ ἀρχηγό τους· ἂν τοὺς τὸ ἐπιτρέπει και δὲ σκέπτεται σοβαρὰ νὰ παραιτηθεῖ ὄχι μόνο παρουσιάζεται πιά σὰν ἕνας ταπεινὸς φίλαρχος μικροπολιτικός, μὰ και δημιουργεῖ κίνδυνο ἐσωτερικό τοῦ Κράτους. Γιὰτὶ ἂν ἀῤριο ἔρθει βενιζελική πλειοψηφία και θελήσει, καθὼς εἶπε στὸν ἀποχαιρετιστήριό του, νὰ ζητήσῃ ἰκανοποίηση ἐπ' τὸ Βασιλιά, πὼς θὰ γεννησῃ ἀντιδυναστικό ζήτημα ἀφοῦ θὰ βασιλεύει σέ πλειοψηφία ποὺ δὲν εἶχε μπροστά της καθαρὸ τέτοιο ζήτημα σὰν τμήμα τοῦ βενιζελικοῦ προγράμματος; Ὡστε ὑποχρέωση ἔχει ὁ Βενιζέλος νὰ δείξει μὲ τρόπο ποὺ νὰ μὴν ἐπιδέχεται ἀντίρρηση πὼς ποτὲ δὲ σκέπτεται νὰ ξαναγυρίσῃ στὴν πολιτική, ἔξω ἂν νομίσει πὼς εἶναι καιρὸς γιὰ σωστὴ δημοκρατία — και τότε πρέπει νὰ βγῆ μὲ δημοκρατικό πρόγραμμα. Κ' οἱ φίλοι του ὅσοι δέχονται τὴ γνώμη τοῦ τῶς ἀρχηγού τους γιὰ τὸ πολίτευμα, καλὸ εἶναι νὰ κατέδουν στὶς ἐκλογὰς εἴτε μὲ ἄλλον ἀρχηγό ἀπ' τὸ κόμμα (γιατὶ εἶναι ἀκατανόητη ἢ ἐπιτροπή ἂν δὲν πρέπει νὰ σημαίνει μεσοδασιλεία, δηλαδὴ σιωπηλὸ ἀντιδυναστικό κίνημα) ἢ ἀπ' ἔξω — και ὅσοι πάλι εἶναι δημοκράτες νὰ βγῆσιν καθαρὰ μὲ δημοκρατικό πρόγραμμα χωρὶς ὑπανιγμούς, ψευδίσματα και κουρकुσουριές. Πολιτικά προγράμματα τόσο ριζικὰ δὲν παρουσιάζονται μ' προσωπίδες. Κάτου λοιπὸν τὶς μάσκες — ἢ δημοκράτες κι εἶ, τι πιάσετε στὶς ἐκλογὰς — ἢ εἰ, τιδὴποτε — και θέλετε και χωρὶς ὑποουλους κλονισμούς τῆς Βασιλείας, ἂν τὴ βροῖσκετε ἀναγκαία.

Ὅπως κι ἂν εἶναι, ἐλπίζουμε πὼς τὶς σκέψεις αὐτὰς θὰ τὶς κάνει μονάχος του ὁ λαὸς και θὰ φυλαχτεῖ ἀπ' τὴ δημιουργία ἐσωτερικοῦ ζητήματος ποὺ τυχὸν δὲ θὰ τὸ ἤθελε συνειδητά. Κ' ἔτσι και ἢ ἐσωτερικὴ κατάσταση προμηνύεται ὀμαλή. Ὑπάρχει μονάχα φόβος μὴν ἀρχίσει και ξαναγυρίσῃ σέ περασμένη ἐποχὴ ἢ δικιικητικὴ μηχανή — μὰ ὁ ἴδιος λαὸς ποὺ αὐτοεπαναστάτησε στὸ 1909 μπορεί και σήμερα νὰ δείξει ἂν τότε ἔκανε κίνημα τῆς στιγμῆς ἢ ἔδειξε μὲ γιὰ πάντα πὼς φαντάζεται τὴ διαίκηση. Μὰ πάντα — ἄλλο πραγμαματικές διαφορὰς κι ἄλλο τρόπος δικιικητικῆς ἐνέργειας κι αὐτὸς μπορεί κι ἀργότερα νὰ διορθωθεῖ ἀφοῦ πρῶτα περάσουμε τὴν κρίση, δίνοντας Κυβέρνηση μὲ πρόγραμμα οὐδετερότητας.

29.3.15.

Α. ΤΡΑΝΟΣ

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

κ. Πηγαυίδη. Ὅλοι αὐτοὶ ποὺ ἀναφέρεις, δηλ. ὁ Ἐξαρχόπουλος, ὁ Μυριανοῦσης, ὁ Φωκ. Πανὰς κι ὁ Νικολός, εἶχανε κ' ἔχουνε τὸ χάρισμα τῆς πρωτοτυπίας. Ὅ, τι γράφανε, ζουτσό, στραβό, ζουτό, εἶτανε δικὸ τους. Τέτιο χάρισμα δὲν τὸχει ὁ ποετᾶστρος σου, γιατί σὺ ἀπέραντα

ποιητικὴ του γήπεδα περιδιαβάζει ὡς μὴ κακότεχνη καιρικατοῦρα τοῦ Σικελιανού.

κ. Νέαρχο. Ἀφοῦ τὸ θέλεις, τυπώνομε δὴ ἀλάεξη τὴ μετάφρασή σου τοῦ Ἄσρα τοῦ Χάινε, ποὺ εἶναι πιστὴ μετάφραση και ποὺ τραγουδιέται και μὲ τὴ μουσικὴ τοῦ Schumann.

Κάθε μέρα ἢ πανώρια
ἢ σουλτᾶνα σεργιανίζει
τὶς βραδιὰς σὸ συντριβάνι
ποὺ λευκὰ νερὰ σκορτίζει.

Κάθε βράδι νιὸς προσμένει
σκλάβος εἰς τὸ συντριβάνι
ποὺ λευκὰ νερὰ σκορτίζει,
κάθε μέρα πὴ χλωμαίνει.

Μὴ βραδὴ κοντὰ του πάει
ἢ σουλτᾶνα και τοῦ λείει:
« Πές μου, πές μου τὸνομά σου,
τὸ χωριὸ σου, τὴ γενιά σου!... »

Και ὁ σκλάβος λείει: « Μὲ λένε
Μωχαμέτ ἀπ' τὴ Γεμένη
κ' ἢ γενιά μου εἶν' οἱ Ἄσρα
ποὺ ὁ ὄσιος ἀγατᾶει πεθαίνει ».

Τὸ πρωτότυπο δὲν ἔχει ῥίμα, ὡς τόσο ἢ μετάφραση καταλέξη εἶναι ἔτσι: « Καθημερὰ πήγαινε ἢ πανώρια Σουλτανοπούλα πάνω κάτω κατὰ τὶς βραδινὰς ὥρες, σὸ συντριβάνι, ὅπου τᾶστρα νερὰ κελαρῦζουν. — Καθημερὰ στεκότανε ὁ νιὸς σκλάβος κατὰ τὶς βραδινὰς ὥρες σὸ συντριβάνι, ὅπου τᾶσπρα νερὰ κελαρῦζαν· καθημερὰ γινότανε ὄλο και πὴ χλωμός. — Ἐνα βράδι ἢ πρηνηποπούλα τὸν πλησίασε μὲ γλήγορα λόγια: « Θέλω νὰ μάθω τὸνομά σου, τὴν πατρίδα σου, τὸ συγγενολοῖ σου ». — Κι ὁ σκλάβος εἶπε: « Λέγομαι Μωχαμέτ, εἶμαι ἀπ' τὴ Γεμένη, κ' ἢ γενιά μου εἶναι κείνου οἱ Ἄσρα, ποὺ ὅταν ἀγατᾶσουν, πεθαίνουν ».

κ. Γ. Βουβ. Εὔβοια. Ἡ συντρομή τῆς «Κριτικῆς και Πόησης» εἶναι 12 δρ. τὴ χρονιά.

ΒΓΑΙΝΟΥΝΕ ΣΕ ΛΙΓΟ:

ΠΑΝΟΥ Δ ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΥ

⊙ " Π Ρ Ο Ζ Ε Σ " ⊙

Τ' ἄλογό μου! — Ἀντίχριστος — «The Struggle for life». — Τὰ Βατράχια. — Κόκκινος Θάνατος. — Κοιτώντας τὴν «Καταιγίδα τοῦ Schenck». — Ἡ πρωτομαγιά τοῦ Ἐργάτη. — Ἄγαπη. — Κάτου σὸ μῶλο. — Ἀκούοντας τὴν «Pathétique τοῦ Beethoven».

ΑΝΗΣΤΡΕΦΤΟΙ:

Ἐρμες οἱ στάνες. — Ὁ ἀργαλειὸς σὸ παραγώνι. — Χέρσα ἢ γίς. — Mater Dolorosa. — Φύσα ἀπελάτη Βοριά!

Ἐκδότης: ΤΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ — ΚΟΥΚΛΑΡΑ (Σταδίου 42). Τιμή: 1 Δραχμῆ.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γραμμή Πειραιώς — Κυνκιάδων

Γραμμή Πειραιώς — Αλεξάνδρεια

Τὸ μὲ διπλοῦς ἑλικας καὶ μηχανὰς ἀρθίᾳ σου ταχύτητος πολυτελείας καὶ ἀνέσεως θαλαμηγῶν ἀτμόπλοιον ΕΣΠΕΡΙΑ ἀναχωρεῖ ἐκ Πειραιῶς (Παραλία Τρούμπας).

Ἐκάστην ΠΕΜΠΤΗΝ, ὥραν 10.30 μ. μ. διὰ Σῦρον Τήνον, Ἄνδρον καὶ Κόρθιον.

Ἐκαστον ΣΑΒΒΑΤΟΝ, ὥραν 3 μ. μ. δι' Ἀλεξάνδρειαν

Διὰ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

Ἐν Ἀθήναις. Γραφεῖα Γεν. Διευθύνσεως, ὁδὸς Ἀπελλοῦ ἀριθ. 1 καὶ εἰς τὰ Πρακτορεῖα ταξειδίων κ. κ. Θωμᾶ Κοῦζ καὶ Υἱοῦ, Ἀδελφῶν Γιόλιμαν καὶ Σ. Σω μίδου, (Πλατεία Συντάγματος) καὶ Ἰωάν. Ρέντα (παρὰ τὸν ἡλεκτρικὸν σταθμὸν Ὀμο οἴας).

Ἐν Πειραιεῖ. Γεν. Πρακτορεῖον, ὁδὸς Φίλωνος, 44, (ὄπισθεν Ἀγίας Τριάδος).

Ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Μ. Π. Σαλβάγον. ὁδὸς Ἀντωνιάδου, 1
(Ἐκ τοῦ Πρακτορεῖου)

ΛΑΪΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ἔδρα ἐν ΑΘΗΝΑΙΣ. Λεωφ. Πανεπιστημίου
Ἐποκαταστήματα ἐν ΠΕΙΡΑΙΕΙ, Λεωφ. Μ. Στοῶς

Τμήμα ἐπιταγῶν καὶ εἰσπράξεως γραμματίων.
Τελείως ὀργανωθὲν καὶ διαθέτον πλήρες δίκτυον ἐξ ὑπερεκατὸν Ἀνταποκριτῶν, εἰς τὰς διαφόρους πόλεις τῆς Παλαιᾶς καὶ Νέας Ἑλλάδος, ἐκδίδει ἐπιταγὰς, ἐνεργεῖ τηλεγραφικὰ ἐμβάσματα καὶ ἀναλαμβάνει τὴν εἰσπραξὶν γραμματίων καὶ φοροτωτικῶν ὑπὸ ἀρίστους ὄρους.

Τμήμα ταξειδιωτῶν καὶ ξένων. Εἰδικῶς συσταθὲν διὰ τὴν ἐξυπηρέτησιν τοῦ κινήτου πληθυσμοῦ τῶν ΑΘΗΝΩΝ καὶ τοῦ ΠΕΙΡΑΙΩΣ. Ἀργυραμοιβεῖον.— Πιστωτικαὶ ἐπιστολαὶ.— Ἀγορὰ λαχειοφόρων Ὁμολογιῶν καὶ Τοκομεριδιῶν.— Κόμισις χρημάτων ἐκ τοῦ Ἐξωτερικοῦ.— Φέλαξις Τίτλων καὶ τιμαλφῶν.— Ἐνοικιασὶς διαμερισμάτων θησαυροφυλακίων.

ΤΜΗΜΑ ΠΑΗΡΟΦΟΡΙΩΝ

Λειτουργοῦν συμφώνως πρὸς τὰ ἐν Εὐρώπῃ καὶ Ἀμερικῇ ὁμοίας φύσεως πρότυπα ἰδρύματα. Παρέχει οἰανδήποτε πληροφοροφάν χρησίμουν εἰς Κεραλαιούχους, Ἐμπόρους, Βιομηχάνους, Ταξειδιώτας κ. τ. λ.

ΕΘΝΙΚΗ ΑΤΜΟΠΛΟΪΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γενικὸς Διευθυντὴς ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΕΜΠΕΡΙΚΟΣ
ΤΑΧΕΙΑ ΓΡΑΜΜΗ ΕΛΛΑΔΟΣ—ΝΕΑΣ ΥΟΡΚΗΣ

Τὸ ταχύπλοον θαλαμηγῶν Ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

"ΑΘΗΝΑΙ,"

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 6 Ἀπριλίου.

Ἐπίσης τὸ μέγα ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

"ΠΑΤΡΙΣ"

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 13 Ἀπριλίου.

Ἐπίσης τὸ μέγα ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

"ΙΩΑΝΝΙΝΑ,"

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς (μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν) κατ' εὐθείαν διὰ Νέαν Ὑόρκην τὴν 20 Ἀπριλίου.

Ἐπίσης τὸ μέγα ἑλληνικὸν ὑπερωκεάνειον

"ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ,"

ἀναχωρήσει ἐκ Πειραιῶς μέσφ Καλαμῶν—Πατρῶν κατ' εὐθείαν διὰ Ν. Ὑόρκην τὴν 27 Ἀπριλίου.

Δι' ἐπιδάτας, εἰδιότητες καὶ περαιτέρω πληροφορίας ἀπευθυντέον :

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ : Πρακτορεῖον Ἐθν. Ἀτμοπλοίας ὁδὸς Ἀπελλοῦ 1. Ἀριθ. τηλ. 320.

ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ : Γενικὸν Πρακτορεῖον Ἐθν. Ἀτμοπλοίας τῆς Ἑλλάδος, ὁδὸς Φίλωνος ἀρ. 44 (ὄπισθεν Ἀγίας Τριάδος). Ἀρ. τηλ. 127.

Οἱ θέλοντες νὰ ἀσφαλισθῶσι θέσει ἀνάγκη νὰ δηλώσωσι ἐγκαίρως εἰς τὰ Κεντρικὰ Πρακτορεῖα τῆς Ἐταιρίας καὶ εἰς τοὺς κατὰ τόπους ἀνεγνωρισμένους ἀντιπροσώπους.

Ἐπισταθίζοντες τὰ Ἑλληνικὰ ἀτμόπλοια, ὑποστηρίζετε τὴν Σημαίαν ἑσας, μεγαλύνετε τὴν Πατριδα ἑσας.